

Komparativna analiza odabranih telekomunikacijskih poduzeća u Republici Hrvatskoj

Borček, Elena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:211:975992>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN

Elena Borček

KOMPARATIVNA ANALIZA ODABRANIH
TELEKOMUNIKACIJSKIH PODUZEĆA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Elena Borček

Matični broj: 0016153017

Studij: Ekonomika poduzetništva

KOMPARATIVNA ANALIZA ODABRANIH
TELEKOMUNIKACIJSKIH PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

Doc. dr. sc. Suzana Keglević Kozjak

Varaždin, rujan 2024.

Elena Borček

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada. Za bilo kakve netočnosti u činjenicama ili rasuđivanju preuzimam punu odgovornost.

Autorica potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Predmet ovog završnog rada jest komparativna analiza financijskih izvještaja na primjeru pet najvećih poduzeća telekomunikacijske industrije u Hrvatskoj. Cilj rada je utvrditi uspješnost i sigurnost poslovanja odabranih društava u trogodišnjem razdoblju. Komparacija se provodi nad poduzećima Hrvatski Telekom d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d. te Odašiljači i veze d.o.o. Navedeni spadaju u kategoriju velikih poduzeća te su u Hrvatskoj među vodećima po ostvarenim prihodima unutar spomenute industrije. Sam se postupak izvršava pomoću horizontalne i vertikalne analize te pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti. Rezultati komparativne analize ukazuju kako sva poduzeća iz uzorka, osim Iskon Interneta, posluju uspješno, dok samo Hrvatski Telekom i Odašiljači i veze posluju sigurno.

Ključne riječi: komparativna analiza, financijski izvještaji, horizontalna analiza, vertikalna analiza, financijski pokazatelji, telekomunikacije

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Metode i tehnike rada	2
3. Analiza poslovnog okruženja telekomunikacijskih poduzeća u Republici Hrvatskoj 4	
3.1. Sektor telekomunikacija u Republici Hrvatskoj.....	4
3.2. Statistička analiza podataka o telekomunikacijama u Republici Hrvatskoj.....	5
4. Analiza poslovanja odabranih telekomunikacijskih poduzeća u razdoblju od 2021. do 2023. godine.....	7
4.1. Osnovni podaci o odabranom uzorku.....	7
4.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilanca odabranih poduzeća.....	9
4.3. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća	20
5. Analiza financijskih pokazatelja	31
5.1. Financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja	31
5.2. Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja	39
6. Komparativna analiza poslovanja odabranih telekomunikacijskih poduzeća	44
6.1. Komparativna analiza imovine i izvora imovine.....	44
6.2. Komparativna analiza ostvarenih prihoda, rashoda i dobiti	46
6.3. Komparativna analiza financijskih pokazatelja	47
7. Zaključak	53
Popis literature.....	54
Popis slika	55
Popis tablica	56

1. Uvod

Za kvalitetno upravljanje poslovanjem i vođenjem poduzeća ključno je raspolagati relevantnim informacijama sadržanima, između ostalog, u financijskim izvještajima. Njihovo proučavanje, analiziranje, i na kraju razumijevanje mora svakom poduzeću biti imperativ. Analizom financijskih izvještaja menadžment i vlasnici poduzeća donose odgovarajuće odluke te im ona pomaže u planiranju budućih aktivnosti i pothvata. Isto tako, analizom se precizno otkriva kakvo je, tako reći, financijsko zdravlje nekog poduzeća te koji su to kritični segmenti na koje se posebno mora usmjeriti pažnja.

U ovom je završnom radu provedena komparativna analiza financijskih izvještaja poduzeća iz telekomunikacijske industrije, a to su Hrvatski Telekom d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d. te Odašiljači i veze d.o.o. Njihovi se izvještaji uspoređuju za razdoblje od 2021. do 2023. godine. Komparacija je napravljena pomoću horizontalne i vertikalne analize temeljnih financijskih izvještaja bilance i računa dobiti i gubitaka te izračunom financijskih pokazatelja. Cilj je utvrditi koja od navedenih poduzeća tijekom trogodišnjeg razdoblja posluju sigurno i uspješno.

Rad je strukturiran u sedam poglavlja. U prvom je poglavlju definiran sam predmet i cilj završnog rada. U drugom su poglavlju objašnjene točne znanstveno-istraživačke metode i tehnike koje su se kod izrade ovog rada upotrebljavale. U trećem je poglavlju pojašnjen sam sektor telekomunikacija u Republici Hrvatskoj te je izveden osvrt na njegove glavne indikatore i statističke podatke. Zatim su u idućem poglavlju predstavljena sama poduzeća te su nad njima provedene horizontalne i vertikalne analize njihovih izvještaja. U petom poglavlju su interpretirani pokazatelji sigurnosti i uspješnosti, točnije pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti te ekonomičnosti i profitabilnosti. U idućem je poglavlju izvedena komparacija sagledavanjem sadržaja imovine i izvora imovine uzorka, njihovi ostvareni prihodi, rashodi, dobitci ili gubitci te financijski pokazatelji tijekom godina. Na kraju su, u skladu s ciljem rada, doneseni zaključci o analiziranim poduzećima.

2. Metode i tehnike rada

Za izradu ovog završnog rada korišteni su sekundarni podaci, točnije stručna literatura iz područja računovodstva, web stranice, online enciklopedije te nekonsolidirana godišnja i revizorska izvješća iz sustava Registra javno dostupnih godišnjih financijskih izvještaja vođenog od strane Financijske agencije. Pomoću njih su se provele metode znanstvenog istraživanja, a to su metoda analize, metoda dokazivanja, metoda deskripcije, metoda kompilacije, komparativna metoda i statistička metoda.

Metoda analize korištena je prilikom horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja, konkretno bilanca i računa dobiti i gubitaka, za razdoblje od 2021. do 2023. godine. Horizontalnom analizom su se uspoređivale vrijednosti svake godine s vrijednostima one prethodne. Vertikalnom analizom bilanca su se promatrali udjeli pojedinih pozicija u odnosu na ukupnu aktivu, tj. ukupnu pasivu, dok su se vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka promatrali udjeli pojedinih pozicija u odnosu na ukupne prihode. Isto se tako analitička metoda koristila prilikom analize financijskih pokazatelja za isto trogodišnje razdoblje.

Metodom dokazivanja utvrđivalo se posluju li poduzeća u već spomenutom periodu sigurno i uspješno, a metodom deskripcije su interpretirani relevantniji elementi financijskih izvještaja, kao i vrijednosti financijskih pokazatelja. Metodom kompilacije su, za potrebe objašnjavanja različitih pojmova, korišteni zaključci i spoznaje drugih autora. Komparativnom metodom su uspoređene stavke financijskih izvještaja i izračunati financijski pokazatelji za pet promatranih poduzeća, pri čemu se koristila i statistička metoda izražavajući određene usporedbe u tabličnom i grafičkom obliku.

„Analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.“ (Žager et al., 2016, str. 222). Kao što je već navedeno, za analizu i komparaciju odabranih poduzeća su, uz horizontalnu i vertikalnu analizu izvještaja, korišteni i financijski pokazatelji.

Financijskim se pokazateljima stavljaju u odnos dvije ekonomske veličine te se razmatra veza između njih. Dije se na šest skupina, a to su pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja (Žager et al., 2016, str. 225). U radu su primijenjene sve navedene skupine, osim pokazatelja investiranja, te su iz svake analizirana po četiri, odnosno tri pojedinačna pokazatelja.

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da svojom kratkoročnom imovinom podmiri sve svoje dospjele kratkoročne obveze (Žager et al., 2021, str. 45). Odabrani pojedinačni pokazatelji iz ove skupine su koeficijent ubrzane likvidnosti 1 i 2, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.

Pokazatelji zaduženosti određuje u kojoj se mjeri poduzeće financira iz vlastitih, a koliko iz tuđih financijskih sredstava (Žager et al., 2016, str. 225). Za analizu su korišteni koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja, pokrivenost troškova kamata i faktor zaduženosti.

Pokazateljima aktivnosti ili koeficijentima obrta se izračunavaju omjeri prihoda i određenih dijelova imovine te predočavaju brzinu cirkulacije te iste imovine u poslovnom procesu poduzeća (Žager et al., 2021, str. 50). Iz ove su skupine odabrani: koeficijent obrtaja ukupne imovine, koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine, koeficijent obrtaja kratkotrajnih potraživanja i trajanje naplate potraživanja od kupaca.

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda, bilo da se radi o onim ukupnim, poslovnim ili financijskim, te naznačuju koliko se prihoda ostvaruje po svakoj jedinici rashoda (Žager et al., 2021, str. 51). Ovdje su upotrijebljeni pokazatelji ekonomičnosti ukupnog poslovanja, ekonomičnosti poslovanja i ekonomičnosti financiranja.

Pokazatelji profitabilnosti predstavljaju postotni povrat s obzirom na imovinu, ostvareni prihod i vlastiti kapital (Žager et al., 2016, str. 225). Kod ove je skupine izdvojena bruto marža profita, neto rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitog kapitala.

3. Analiza poslovnog okruženja telekomunikacijskih poduzeća u Republici Hrvatskoj

Djelatnost telekomunikacija omogućuje razmjenu informacija na daljinu te pruža odašiljanje, prijenos i primanje slika, glasa, zvuka, teksta i slično. Pritom se za provedbu istog koriste telekomunikacijske mreže, a korisnici uslugama pristupaju pomoću krajnjih uređaja poput mobilnih telefona i preko lokalnih mreža. Sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007., telekomunikacije spadaju u područje informacija i telekomunikacija, te se dijele na djelatnosti žičane, bežične i satelitske telekomunikacije te na ostale telekomunikacijske usluge („Hrvatska enciklopedija“, 2013-2024; „NKD 2007. S OBJAŠNJENJIMA“, bez dat.).

S obzirom na skupinu korisnika, telekomunikacijske mreže mogu biti javne i privatne. One javne se dijele na pokretnu, nepokretnu (telefonsku) i Internet mrežu te se usluge korisnicima pružaju kroz ugovorni odnos s mrežnim operaterom. Privatne su mreže usmjerene na pojedine skupine korisnika, kao što su primjerice zaposlenici u poduzećima („Tehnički leksikon“, 2007.).

U nastavku će poglavlja biti riječi o pokazateljima poslovanja poduzeća u sektoru telekomunikacija, kao i statističkim podacima o prometu javnih mreža tijekom perioda od 2021. do 2023. godine.

3.1. Sektor telekomunikacija u Republici Hrvatskoj

Ukupni prihodi od usluga u pokretnoj mreži u zadnjem kvartalu 2022. godine porasli su za 3,76%, pri čemu su se maloprodajni prihodi povećali za 7,03%, a veleprodajni za 13,30%. Ostvareni prihodi tijekom cijele godine su iznosili 505.802.183 eura. S druge strane, ukupni prihodi od usluga u nepokretnoj mreži pali su za 9,35% u odnosu na isto razdoblje 2021. U ovom su slučaju maloprodajni prihodi pali za 6,73%, dok su veleprodajni pali za znatnih 32,59%. Ukupan prihod od internetskih usluga na kraju 2022. se povećao za 4,68% u usporedbi s godinom ranije, dok je tijekom cijele godine ostvaren prihod od 754.844.376 eura, tj. povećanje od 5,88% (Sektorske analize, 2023, str. 3 i 7).

S obzirom na prihode u 2021. godini, deset vodećih telekomunikacijskih poduzeća u Hrvatskoj čine Hrvatski Telekom d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., OT-Optima Telekom d.d., Iskon Internet d.d., Odašiljači i veze d.o.o., HEP-Telekomunikacije d.o.o., Printec Croatia d.o.o., Croatel d.o.o. i Terrakom d.o.o. Navedeni su zajedno realizirali 1.646.299.400 eura prihoda (Sektorske analize, 2023, str. 14).

U prosincu 2022. godine je utvrđeno 1,4% manje zaposlenika u odnosu na isti mjesec 2021. Kraj 2022. i početak 2023. godine zabilježili su otprilike jednak broj zaposlenih, nakon čega je uslijedilo smanjenje sve do travnja 2023. Tada je broj zaposlenika u sektoru iznosio 9.246. Nadalje, prosječna mjesečna bruto plaća navedenih djelatnika je 2022. iznosila 1.911 eura, što je za 2,03% više od prethodne godine, dok je prosječna mjesečna bruto plaća za siječanj 2023. bila veća 19,4% od one u siječnju 2022. godine (Sektorske analize, 2023, str. 7-8).

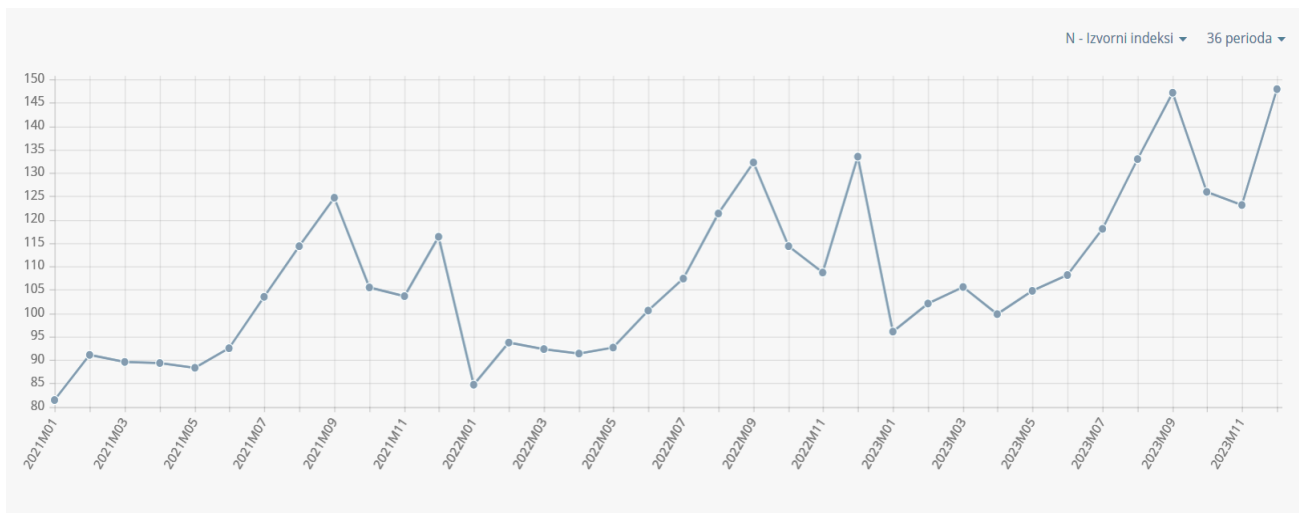
3.2. Statistička analiza podataka o telekomunikacijama u Republici Hrvatskoj

Krajem 2022. godine, kretnje broja priključaka u pokretne i nepokretne komunikacijske mreže bile su obrnuto proporcionalne. Broj korisnika pokretne mreže se, u odnosu na isti period 2021. godine, povećao za 1,78%, a sama njihova gustoća za 12,15%. Zabilježeno je ukupno 4.480.469 korisnika usluga u ovoj mreži na kraju 2022. Što se tiče nepokretne komunikacijske mreže, ovdje je primijećeno smanjenje broja priključaka za 2,64%. U obje vrste javnih mreža je došlo do smanjenja odlaznog prometa operatera u zadnjem tromjesečju 2022. u usporedbi s krajem 2021. godine. Negativna promjena za pokretnu mrežu je iznosila 10,13%, a za nepokretnu 22,53%. Tijekom 2022. godine ukupno je poslano 1.078.660.574 SMS poruka, što je pad od 15,21% u usporedbi s prethodnom godinom te 7.193.078 MMS poruka, tj. za 19,50% manje od 2021. god. (Sektorske analize, 2023, str. 3-4).

Glede priključaka na širokopojasni Internet, u zadnjem kvartalu 2022. zabilježeno je povećanje od 3,95%, u usporedbi s istim periodom 2021. god. Također, u istom je razdoblju broj privatnih korisnika širokopojasnog interneta putem pokretnih mreža dosegao 3.745.473, a broj priključaka je povećan za 3,74%. Podatkovni promet se pak povećao za 16,94%. Tada je on iznosio 891.990.074 GB,

od čega 69,50% pada na promet u nepokretnim mrežama, a ostalih 30,50% na promet u pokretnim mrežama (Sektorske analize, 2023, str. 6).

Na slici 1 su prikazani izvorni indeksi ukupnog prometa svih subjekata u djelatnosti telekomunikacija u Hrvatskoj za period od siječnja 2021. do prosinca 2023. godine, pri čemu je bazna godina 2021. U prosincu 2022. godine došlo je do porasta za 33,5% u odnosu na prosinac 2021., dok je za isti mjesec 2023. utvrđen rast od visokih 47,90%. Siječanj je mjesec s najizraženijim smanjenjem prometa kod svake godine, no taj se pad ipak postepeno reducira. U 2022. je to konkretno bio pad od 15,30%, a u 2023. od svega 4%. Primjećuje se generalni trend rasta ukupnog prometa kroz cijeli promatrani period, odnosno na godišnjim razinama.

Slika 1. Izvorni indeksi prometa telekomunikacija od siječnja 2021. do prosinca 2023. godine (Izvor: <https://stsbaza.dzs.hr>)

4. Analiza poslovanja odabranih telekomunikacijskih poduzeća u razdoblju od 2021. do 2023. godine

4.1. Osnovni podaci o odabranom uzorku

U ovom se radu proučavaju pet poduzeća iz telekomunikacijske industrije koja djeluju na teritoriju Republike Hrvatske te su među onima koji ostvaruju najveće prihode, a ona su Hrvatski Telekom d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d. te Odašiljači i veze d.o.o. Za svako od njih su definirane njihove osnovne djelatnosti, asortiman usluga i proizvoda te broj zaposlenih djelatnika.

Hrvatski Telekom d.d. (HT) je dio HT Grupe osnovan 1998. godine u Zagrebu razdvajanjem Hrvatske pošte i telekomunikacija na Hrvatsku poštu i Hrvatske telekomunikacije te ono „*pruža usluge nepokretne i pokretne telefonije, veleprodajne, internetske, IPTV i ICT usluge, usluge prijenosa podataka (najam vodova, Metro-Ethernet, IP/MPLS, ATM) te usluge pokretnih telefonskih mreža GSM, UMTS i LTE.*“ (Hrvatski Telekom, 2024.). Poduzeće provodi i izgradnju elektroničkih komunikacijskih mreža diljem Hrvatske te broje 3.804 zaposlenika (HT d.d., Godišnje izvješće za 2023. godinu).

A1 Hrvatska d.o.o. je podružnica A1 Telekom Austria Grupe osnovana 1999. godine u Zagrebu. Osnovna djelatnost društva jest pružanje digitalnih usluga te komunikacijskih rješenja. A1 Hrvatska broji oko 2.000 zaposlenika koji opslužuju 2 milijuna korisnika. Korisnicima nude mobilne i fiksne usluge, televizijske prijenose, poslovna rješenja i rješenja u oblaku te ulažu u razvijanje novih digitalnih platformi. Može se pohvaliti s najraširenijom optičkom mrežom za superbrzi internet u Hrvatskoj, kao i brzinskim rekordom u 5G mreži. Također, svoju ekološku osviještenost iskazuju korištenjem alternativnih izvora energije, konkretno sunce, vjetar i gorivi članci (A1 Hrvatska, 2024.).

Telemach Hrvatska d.o.o. poduzeće je osnovano 2005. godine (pod nazivom Tele2), a 2020. je postalo članicom United Grupe kada mijenja i svoj naziv. U poduzeću je zaposleno 845 djelatnika. Telemach Hrvatska korisnicima nudi mobilne i internetske usluge, kao i televizijske usluge u obliku EON paketa. Svoja ulaganja usmjerava u infrastrukturu, konkretno u najmoderniju optičku mrežu za širokopojasni pristup internetu i 5G mrežu (Telemach Hrvatska d.o.o., Godišnje izvješće i izvješće nezavisnog revizora za 2023. godinu).

Iskon Internet d.d. je poduzeće osnovano 1997. u Zagrebu te je pod vlasništvom društva Grupe HT d.d., a krajnje matično društvo je Deutsche Telekom A.G. Iskon pruža usluge pristupa internetu, telekomunikacije, plasiranje korisničkih web-stranica, web-hosting, registracije Internet domena, prijenos podataka, iznajmljivanje vodova i drugo. U poduzeću je zaposleno 211 osoba (Iskon Internet d.d., Godišnji izvještaj na dan 31. prosinca 2023. godine).

Odašiljači i veze d.o.o. (OIV) jest „glavni pružatelj nacionalne strateške komunikacijske infrastrukture koja korisnicima nudi pouzdane digitalne mreže i platforme za odašiljanje i prijenos signala, distribuciju sadržaja te prijenos podataka kroz svjetlovodnu internetsku mrežu za mission-critical usluge.“ (OIV, 2024.). Poduzeće je osnovano 1924. godine u Zagrebu te broji 322 zaposlenika. Svojim korisnicima nudi usluge montaže, održavanja i najma telekomunikacijske opreme, prijenos radijskih i drugih programa, upravljanje multipleksom u radiofuziji, usluge u satelitskoj službi i slično (OIV d.o.o., Godišnje izvješće Uprave o stanju Društva za 2023. godinu).

4.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilanca odabranih poduzeća

Horizontalnom analizom se utvrđuju promjene pojedinih pozicija unutar bilance, pri čemu se komparira trenutna godina s njezinom prethodnom. Njenu provedbu omogućuju komparativni financijski izvještaji. Vertikalnom se analizom nastoji ustanoviti struktura izvještaja, točnije udio svake stavke u odnosu na ukupnu aktivu/pasivu te iste godine. Ona se provodi na temelju strukturnih financijskih izvještaja.

U nastavku su prikazane horizontalne i vertikalne analize skraćenih bilanca poduzeća Hrvatski Telekom d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d. te Odašiljači i veze d.o.o. za razdoblje od 2021. do 2023. godine. Pritom su za horizontalnu prikazane apsolutne i relativne promjene pozicija tijekom godina te njihovi pojedini udjeli za vertikalnu analizu. Opisane su i prokomentirane promjene najznačajnijih stavki unutar bilance. Same njihove vrijednosti su iskazane u tisućama eura, uz napomenu kako su iznosi za 2021. godinu preračunati iz valute kuna.

Tablica 1. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Hrvatski Telekom d.d.

Hrvatski Telekom d.d.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
A) Dugotrajna imovina	1.302.668	1.293.961	-8.707	-0,67%	1.435.871	141.910	10,97%	1.302.668	67,89%	1.293.961	67,44%	1.435.871	72,59%
I. Nematerijalna imovina	214.289	231.068	16.779	7,83%	356.668	125.600	54,36%	214.289	11,17%	231.068	12,04%	356.668	18,03%
II. Materijalna imovina	752.514	757.838	5.324	0,71%	760.859	3.021	0,40%	752.514	39,22%	757.838	39,50%	760.859	38,46%
III. Dugotrajna financijska imovina	272.653	213.206	-59.447	-21,80%	212.935	-271	-0,13%	272.653	14,21%	213.206	11,11%	212.935	10,76%
IV. Potraživanja	49.318	50.428	1.110	2,25%	62.319	11.891	23,58%	49.318	2,57%	50.428	2,63%	62.319	3,15%
V. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	0	24.629	24.629	0,00%	24.629	0	0,00%	0	0,00%	24.629	1,28%	24.629	1,25%
VI. Odgođena porezna imovina	13.894	16.792	2.898	20,86%	18.461	1.669	9,94%	13.894	0,72%	16.792	0,88%	18.461	0,93%
B) Kratkotrajna imovina	616.254	624.707	8.453	1,37%	542.226	-82.481	-13,20%	616.254	32,11%	624.707	32,56%	542.226	27,41%
I. Zalihe	18.540	54.966	36.426	196,47%	56.668	1.702	3,10%	18.540	0,97%	54.966	2,86%	56.668	2,86%
III. Potraživanja	218.904	214.322	-4.582	-2,09%	264.140	49.818	23,24%	218.904	11,41%	214.322	11,17%	264.140	13,35%
IV. Kratkotrajna financijska imovina	34.740	1.995	-32.745	-94,26%	22.414	20.419	1023,51%	34.740	1,81%	1.995	0,10%	22.414	1,13%
VII. Novac i novčani ekvivalenti	333.783	339.775	5.992	1,80%	190.842	-148.933	-43,83%	333.783	17,39%	339.775	17,71%	190.842	9,65%
VIII. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	10.286	13.649	3.363	32,69%	8.162	-5.487	-40,20%	10.286	0,54%	13.649	0,71%	8.162	0,41%
Ukupno aktiva	1.918.922	1.918.668	-254	-0,01%	1.978.097	59.429	3,10%	1.918.922	100,00%	1.918.668	100,00%	1.978.097	100,00%
A) Kapital i rezerve	1.673.678	1.653.014	-20.664	-1,23%	1.670.870	17.856	1,08%	1.673.678	87,22%	1.653.014	86,15%	1.670.870	84,47%
I. Temeljni kapital	1.360.555	1.359.742	-813	-0,06%	1.359.742	0	0,00%	1.360.555	70,90%	1.359.742	70,87%	1.359.742	68,74%
II. Rezerve iz dobiti	68.142	68.126	-16	-0,02%	68.161	35	0,05%	68.142	3,55%	68.126	3,55%	68.161	3,45%
III. Rezerve fer vrijednosti i ostalo	-15	-7	8	-53,33%	-160	-153	2185,71%	-15	0,00%	-7	0,00%	-160	-0,01%
IV. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	156.533	132.935	-23.598	-15,08%	117.966	-14.969	-11,26%	156.533	8,16%	132.935	6,93%	117.966	5,96%
V. Dobit ili gubitak poslovne godine	88.463	92.218	3.755	4,24%	125.161	32.943	35,72%	88.463	4,61%	92.218	4,81%	125.161	6,33%
C) Dugoročne obveze	85.860	75.797	-10.063	-11,72%	67.914	-7.883	-10,40%	85.860	4,47%	75.797	3,95%	67.914	3,43%
I. Rezerviranja	18.859	17.912	-947	-5,02%	15.240	-2.672	-14,92%	18.859	0,98%	17.912	0,93%	15.240	0,77%
II. Ostale dugoročne obveze	66.653	57.530	-9.123	-13,69%	52.312	-5.218	-9,07%	66.653	3,47%	57.530	3,00%	52.312	2,64%
III. Odgođena porezna obveza	349	355	6	1,72%	362	7	1,97%	349	0,02%	355	0,02%	362	0,02%
D) Kratkoročne obveze	159.383	189.857	30.474	19,12%	239.313	49.456	26,05%	159.383	8,31%	189.857	9,90%	239.313	12,10%
I. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	24.895	30.716	5.821	23,38%	26.695	-4.021	-13,09%	24.895	1,30%	30.716	1,60%	26.695	1,35%
II. Obveze prema dobavljačima	77.118	88.091	10.973	14,23%	127.010	38.919	44,18%	77.118	4,02%	88.091	4,59%	127.010	6,42%
III. Obveze prema zaposlenicima	15.576	21.057	5.481	35,19%	23.977	2.920	13,87%	15.576	0,81%	21.057	1,10%	23.977	1,21%
IV. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	1.267	11.639	10.372	818,63%	11.514	-125	-1,07%	1.267	0,07%	11.639	0,61%	11.514	0,58%
V. Ostale kratkoročne obveze	39.332	37.134	-2.198	-5,59%	42.472	5.338	14,37%	39.332	2,05%	37.134	1,94%	42.472	2,15%
VI. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	1.195	1.220	25	2,09%	7.645	6.425	526,64%	1.195	0,06%	1.220	0,06%	7.645	0,39%
Ukupno - pasiva	1.918.922	1.918.668	-254	-0,01%	1.978.097	59.429	3,10%	1.918.922	100,00%	1.918.668	100,00%	1.978.097	100,00%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>

U tablici 1 prikazane su horizontalna i vertikalna analiza poduzeća Hrvatski Telekom d.d. na temelju njegove skraćene bilance.

Ponajprije razmatrajući horizontalnu analizu, u 2022. godini dogodio se vrlo blagi pad dugotrajne imovine od 0,67%, zbog nešto većeg smanjenja dugotrajne financijske imovine u odnosu na blaga povećanja ostalih stavaka dugotrajne imovine, dok se u idućoj godini ona povećala za 10,97% ponajviše zbog povećanja nematerijalne imovine. Kod kratkotrajne imovine je situacija suprotna. U 2022. dolazi do njenog laganog povećanja, a u 2023. do nešto značajnijeg smanjenja. Promjena u 2022. iznosi 1,37%, a ona je pozitivna poglavito zahvaljujući povećanju zaliha za 196,47%, usprkos osjetnom smanjenju kratkotrajne financijske imovine za 94,26%. U 2023., unatoč iznimnom povećanju kratkotrajne financijske imovine za 1023,51%, kratkotrajna se imovina smanjila za 13,20% zbog smanjenja stavke novca i novčanih ekvivalenata te plaćenih troškova budućeg razdoblja i obračunatih prihodi. Razlog tolikog povećanja kratkotrajne financijske imovine jest, primarno, stjecanje vlasništva kupnjom državnih obveznica (HT d.d., Godišnje izvješće za 2023. godinu). Kapital i rezerve se prvotno smanjuju za 1,23%, a zatim lagano povećavaju za 1,08%. Dugoročne obveze bilježe trend pada, a najveći pad je u 2022. godini te iznosi 11,72%, dok kratkoročne obveze bilježe rast, a onaj najveći je u posljednjoj godini i iznosi 26,05%. Ukupna aktiva/pasiva raste jedino u 2023. godini, tek za 3,10%.

Kod vertikalne analize, u obzir prvo možemo uzeti dugotrajnu imovinu, čiji udio najprije pada, zatim raste te u 2023. godini zauzima najveći udio u aktivni u promatranom periodu i to od 72,59%. Najveća stavka tijekom svih godina unutar dugotrajne imovine jest ona materijalna. Kratkotrajna imovina zauzima manji udio od one dugotrajne, a najveća je u 2022. godini i iznosi 32,56%, te je tada njena najveća stavka novac i novčani ekvivalenti. Udio kapitala i rezervi u pasivi postupno opada, a 2021. je iznosio 87,22% te po udjelu ovdje u svim godinama prednjači temeljni kapital. Također, pada i udio dugoročnih obveza, koje su u 2021. zastupljene sa 4,47%, dok kratkoročne rastu te su najviše u 2023. i čine 12,10% pasive. Kod dugoročnih obveza su najzastupljenije ostale dugoročne obveze poduzeća, a kod kratkoročnih obveze prema dobavljačima.

Tablica 2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.

A1 Hrvatska d.o.o.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
A) Dugotrajna imovina	552.342	561.203	8.861	1,60%	689.554	128.351	22,87%	552.342	77,93%	561.203	77,47%	689.554	78,78%
I. Nematerijalna imovina	314.748	310.804	-3.944	-1,25%	408.803	97.999	31,53%	314.748	44,41%	310.804	42,90%	408.803	46,70%
II. Materijalna imovina	225.472	241.758	16.286	7,22%	270.584	28.826	11,92%	225.472	31,81%	241.758	33,37%	270.584	30,91%
III. Dugotrajna financijska imovina	61	61	0	0,00%	0	-61	-100,00%	61	0,01%	61	0,01%	0	0,00%
IV. Potraživanja	3.387	184	-3.203	-94,57%	1	-183	-99,46%	3.387	0,48%	184	0,03%	1	0,00%
V. Odgođena porezna imovina	8.674	8.396	-278	-3,20%	10.166	1.770	21,08%	8.674	1,22%	8.396	1,16%	10.166	1,16%
B) Kratkotrajna imovina	156.467	163.222	6.755	4,32%	185.791	22.569	13,83%	156.467	22,07%	163.222	22,53%	185.791	21,22%
I. Zalihe	8.047	8.079	32	0,40%	8.468	389	4,81%	8.047	1,14%	8.079	1,12%	8.468	0,97%
II. Potraživanja	145.400	150.421	5.021	3,45%	175.670	25.249	16,79%	145.400	20,51%	150.421	20,76%	175.670	20,07%
III. Kratkotrajna financijska imovina	751	1	-750	-99,87%	1	0	0,00%	751	0,11%	1	0,00%	1	0,00%
IV. Novac i novčani ekvivalenti	2.269	4.721	2.452	108,07%	1.652	-3.069	-65,01%	2.269	0,32%	4.721	0,65%	1.652	0,19%
Ukupno aktiva	708.809	724.425	15.616	2,20%	875.345	150.920	20,83%	708.809	100,00%	724.425	100,00%	875.345	100,00%
A) Kapital i rezerve	200.832	238.228	37.396	18,62%	292.984	54.756	22,98%	200.831	28,33%	238.228	32,89%	292.984	33,47%
I. Temeljni kapital	60.320	60.284	-36	-0,06%	60.284	0	0,00%	60.320	8,51%	60.284	8,32%	60.284	6,89%
II. Zadržana dobit	115.741	153.188	37.447	32,35%	207.944	54.756	35,74%	115.741	16,33%	153.188	21,15%	207.944	23,76%
III. Ostale pričuve	24.771	24.756	-15	-0,06%	24.756	0	0,00%	24.771	3,49%	24.756	3,42%	24.756	2,83%
C) Dugoročne obveze	295.796	257.528	-38.268	-12,94%	349.428	91.900	35,69%	295.796	41,73%	257.528	35,55%	349.428	39,92%
I. Rezerviranja	21.338	17.202	-4.136	-19,38%	17.792	590	3,43%	21.338	3,01%	17.202	2,37%	17.792	2,03%
II. Odgođena porezna obveza	3.002	2.001	-1.001	-33,34%	1.107	-894	-44,68%	3.002	0,42%	2.001	0,28%	1.107	0,13%
III. Obveze po dugoročnim kreditima	120.307	82.709	-37.598	-31,25%	173.393	90.684	109,64%	120.307	16,97%	82.709	11,42%	173.393	19,81%
IV. Obveze prema povezanim stranama	133.836	138.373	4.537	3,39%	142.435	4.062	2,94%	133.836	18,88%	138.373	19,10%	142.435	16,27%
V. Obveze po dugoročnim najmovima	14.797	15.966	1.169	7,90%	14.701	-1.265	-7,92%	14.797	2,09%	15.966	2,20%	14.701	1,68%
VI. Ostale dugoročne obveze	2.516	1.277	-1.239	-49,24%	0	-1.277	-100,00%	2.516	0,35%	1.277	0,18%	0	0,00%
D) Kratkoročne obveze	212.181	228.669	16.488	7,77%	232.933	4.264	1,86%	212.181	29,93%	228.669	31,57%	232.933	26,61%
I. Obveze po dugoročnim kreditima - tekuće dospijeće	70.962	61.000	-9.962	-14,04%	37.265	-23.735	-38,91%	70.962	10,01%	61.000	8,42%	37.265	4,26%
II. Obveze prema povezanim stranama	13.855	15.440	1.585	11,44%	19.149	3.709	24,02%	13.855	1,95%	15.440	2,13%	19.149	2,19%
III. Obveze po dugoročnim najmovima - tekuće dospijeće	5.459	6.809	1.350	24,73%	7.655	846	12,42%	5.459,230	0,77%	6.809	0,94%	7.655	0,87%
IV. Ostale dugoročne obveze - tekuće dospijeće	1.074	0	-1.074	-100,00%	0	0	0,00%	1.075	0,15%	0	0,00%	0	0,00%
V. Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	99.132	122.505	23.373	23,58%	136.857	14.352	11,72%	99.132	13,99%	122.505	16,91%	136.857	15,63%
VI. Ugovorna obveza	15.669	17.739	2.070	13,21%	19.557	1.818	10,25%	15.669,323	2,21%	17.739	2,45%	19.557	2,23%
VII. Obveza za porez na dobit	580	0	-580	-100,00%	6.400	6.400	0,00%	580	0,08%	0	0,00%	6.400	0,73%
VIII. Prihod budućeg razdoblja	5.450	5.176	-274	-5,03%	6.050	874	16,89%	5.450	0,77%	5.176	0,71%	6.050	0,69%
Ukupno - pasiva	708.809	724.425	15.616	2,20%	875.345	150.920	20,83%	708.809	100,00%	724.425	100,00%	875.345	100,00%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>

U tablici 2 prikazana je skraćena bilanca za poduzeće A1 Hrvatska d.o.o. sa provedenim analizama.

Dugotrajna imovina je tijekom godina rasla, a najviše u 2023. kada ta promjena iznosi 22,87% i to poglavito zbog porasta nematerijalne imovine. Kratkotrajna imovina je rasla, no u nešto manjem intenzitetu. U 2023. godini je porast iznosio 13,83%, u čemu su najviše doprinijela kratkotrajna potraživanja. Kapital i rezerve rastu isključivo zbog porasta zadržane dobiti, i to prvotno za 18,62%, a u zadnjoj promatranoj godini za 22,98%. Dugoročne obveze, nakon pada u 2022. rastu u 2023. za 35,69% i to zbog velikog povećanja obveza po dugoročnim kreditima uzimanjem zajma od povezanog društva Telekom Finanzmanagement GmbH (A1 Hrvatska d.o.o., Godišnje izvješće i financijski izvještaji za godinu zaključno s 31. prosincem 2023. zajedno s Izvješćem neovisnog revizora). Kratkoročne obveze rastu, no u manjoj mjeri. Najveći rast je u 2022., a tada najveću pozitivnu promjenu imaju obveze prema povezanim stranama. Ukupna aktiva/pasiva bilježi rast koji je najveći u 2023. te iznosi 20,83%.

Tijekom godina udio dugotrajne imovine pada, a zatim raste te je ovdje najzastupljenija nematerijalna imovina. S druge strane, udio kratkotrajne imovine u aktivima raste, pa pada, a prevladavaju kratkotrajna potraživanja. Kapital i rezerve se postupno povećavaju te su tako u 2023. zastupljeni sa 33,47%, gdje je zadržana dobit najveća stavka. Dugoročne obveze padaju, pa zatim rastu te su najbrojnije u 2021. sa 41,73% udjela, gdje su najveće obveze one prema povezanim stranama. U godini kasnije su kratkoročne obveze najveće, njihov udio je 31,57%, pri čemu su obveze prema dobavljačima i ostale obveze najizraženije. Nakon toga, udio kratkoročnih obveza u pasivi pada.

Tablica 3. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.

Telemach Hrvatska d.o.o.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
A) Dugotrajna imovina	219.060	493.336	274.276	125,21%	562.381	69.045	14,00%	219.060	71,38%	493.336	83,56%	562.381	84,03%
I. Nematerijalna imovina	77.658	314.384	236.726	304,83%	365.018	50.634	16,11%	77.658	25,30%	314.384	53,25%	365.018	54,54%
II. Materijalna imovina	118.811	150.616	31.805	26,77%	162.122	11.506	7,64%	118.811	38,71%	150.616	25,51%	162.122	24,22%
III. Dugotrajna financijska imovina	348	4.826	4.478	1286,78%	4.761	-65	-1,35%	348	0,11%	4.826	0,82%	4.761	0,71%
IV. Potraživanja	14.427	16.854	2.427	16,82%	21.988	5.134	30,46%	14.427	4,70%	16.854	2,85%	21.988	3,29%
VIII. Odgođena porezna imovina	7.816	6.656	-1.160	-14,84%	8.492	1.836	27,58%	7.816	2,55%	6.656	1,13%	8.492	1,27%
B) Kratkotrajna imovina	87.832	97.047	9.215	10,49%	106.866	9.819	10,12%	87.832	28,62%	97.047	16,44%	106.866	15,97%
I. Zalihe	7.739	10.308	2.569	33,20%	10.620	312	3,03%	7.739	2,52%	10.308	1,75%	10.620	1,59%
II. Potraživanja	63.227	77.476	14.249	22,54%	90.184	12.708	16,40%	63.227	20,60%	77.476	13,12%	90.184	13,48%
III. Kratkotrajna financijska imovina	300	588	288	96,00%	259	-329	-55,95%	300	0,10%	588	0,10%	259	0,04%
VI. Novac i novčani ekvivalenti	8.435	2.942	-5.493	-65,12%	3.239	297	10,10%	8.435	2,75%	2.942	0,50%	3.239	0,48%
VII. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	8.131	5.733	-2.398	-29,49%	2.564	-3.169	-55,28%	8.131	2,65%	5.733	0,97%	2.564	0,38%
Ukupno aktiva	306.892	590.383	283.491	92,37%	669.247	78.864	13,36%	306.892	100,00%	590.383	100,00%	669.247	100,00%
A) Kapital i rezerve	109.011	84.595	-24.416	-22,40%	83.899	-696	-0,82%	109.011	35,52%	84.595	14,33%	83.899	12,54%
I. Temeljni kapital	429.641	419.431	-10.210	-2,38%	419.431	0	0,00%	429.641	140,00%	419.431	71,04%	419.431	62,67%
II. Premija na izdane udjele	2.600	2.600	0	0,00%	2.600	0	0,00%	2.600	0,85%	2.600	0,44%	2.600	0,39%
III. Akumulirani gubitak	-323.231	-337.436	-14.205	4,39%	-338.132	-696	0,21%	-323.231	-105,32%	-337.436	-57,16%	-338.132	-50,52%
B) Dugoročne obveze	112.172	340.037	227.865	203,14%	428.091	88.054	25,90%	112.172	36,55%	340.037	57,60%	428.091	63,97%
I. Dugoročna rezerviranja	3.758	6.915	3.157	84,01%	6.915	0	0,00%	3.758	1,22%	6.915	1,17%	6.915	1,03%
II. Obveze po dugoročnim zajmovima	45.007	115.539	70.532	156,71%	140.094	24.555	21,25%	45.007	14,67%	115.539	19,57%	140.094	20,93%
III. Dugoročna rezerviranja za troškove demontaže	15.646	2.656	-12.990	-83,02%	4.241	1.585	59,68%	15.646	5,10%	2.656	0,45%	4.241	0,63%
IV. Dugoročne obveze prema dobavljačima	13.828	11.385	-2.443	-17,67%	84.212	72.827	639,68%	13.828	4,51%	11.385	1,93%	84.212	12,58%
V. Dugoročne obveze za najmove	33.933	203.542	169.609	499,83%	192.629	-10.913	-5,36%	33.933	11,06%	203.542	34,48%	192.629	28,78%
C) Kratkoročne obveze	85.709	165.751	80.042	93,39%	157.257	-8.494	-5,12%	85.709	27,93%	165.751	28,08%	157.257	23,50%
I. Kratkoročne obveze po dugoročnim zajmovima	12.473	36.647	24.174	193,81%	44.739	8.092	22,08%	12.473	4,06%	36.647	6,21%	44.739	6,68%
II. Kratkoročne obveze iz ugovora o dobavljačkom faktoringu	10.971	17.940	6.969	63,52%	10.521	-7.419	-41,35%	10.971	3,57%	17.940	3,04%	10.521	1,57%
III. Obveze prema dobavljačima	27.680	48.896	21.216	76,65%	60.135	11.239	22,99%	27.680	9,02%	48.896	8,28%	60.135	8,99%
IV. Obveze prema zaposlenima	812	1.443	631	77,71%	1.195	-248	-17,19%	812	0,26%	1.443	0,24%	1.195	0,18%
V. Obveze za najmove	11.269	30.334	19.065	169,18%	11.417	-18.917	-62,36%	11.269	3,67%	30.334	5,14%	11.417	1,71%
VI. Ostale obveze	2.276	1.069	-1.207	-53,03%	1.516	447	41,81%	2.276	0,74%	1.069	0,18%	1.516	0,23%
VII. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	499	908	409	81,96%	2.316	1.408	155,07%	499	0,16%	908	0,15%	2.316	0,35%
VIII. Obveze za porez na dobit	848	0	-848	-100,00%	0	0	0,00%	848	0,28%	0	0,00%	0	0,00%
IX. Kratkoročna rezerviranja	1.912	3.313	1.401	73,27%	3.681	368	11,11%	1.912	0,62%	3.313	0,56%	3.681	0,55%
X. Ugovorna obveza	1.100	1.851	751	68,27%	1.998	147	7,94%	1.100	0,36%	1.851	0,31%	1.998	0,30%
XI. Odgođeno plaćanje troškova	15.869	23.350	7.481	47,14%	19.739	-3.611	-15,46%	15.869	5,17%	23.350	3,96%	19.739	2,95%
Ukupno - pasiva	306.892	590.383	283.491	92,37%	669.247	78.864	13,36%	306.892	100,00%	590.383	100,00%	669.247	100,00%

Izvor: izrada autorice prema <https://rqi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 3 prikazane su horizontalna i vertikalna analiza skraćene bilance za poduzeće Telemach Hrvatska d.o.o.

U 2022. primjećuje se znatan porast dugotrajne imovine od 125,21% i to zbog velikog skoka dugotrajne financijske imovine uzrokovano izvršenjem rezervacija za sudske sporove (Telemach Hrvatska d.o.o., Godišnje izvješće i izvješće nezavisnog revizora za 2022. godinu). Porast dugotrajne imovine je vidljiv i u 2023. godini. Isto tako, raste i kratkotrajna imovina, ponajviše u 2022. zaslugom kratkotrajne financijske imovine. Kapital i rezerve kroz godine bilježe pad, pogotovo u 2022. god kada je on 22,40%, no u godini kasnije je on tek nešto manji od 1%. U 2022. godini dugoročne obveze imaju najveći rast i to za 203,14%, uzrokovano velikim povećanjem dugoročnih obveza za najmove. Kratkoročne obveze prvotno rastu za 93,39%, posebice zbog kratkoročnih obveza po dugoročnim zajmovima i obveza za najmove, a potom počinju padati. Ukupna aktiva/pasiva u 2022. raste za 92,37%, dok je u idućoj godini povećanje bitno blaže.

Udio dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi se s vremenom povećava te je najveći u 2023. kada iznosi 84,03%, a paralelno se kreće kratkotrajna imovina koja pada te je njen najveći udio bio 28,62% u 2021. god. Kapital i rezerve postaju sve manje zastupljeni u ukupnoj pasivi, dok se ukupne obveze povećavaju. Dugoročne su najveće u posljednjoj godini kada iznose 63,97%, a kratkoročne u 2022. s udjelom od 28,08% nakon čega počinju opadati. Kod dugoročnih su najzastupljenije obveze po dugoročnim zajmovima i dugoročne obveze za najmove, a kod kratkoročnih u svakoj godini obveze prema dobavljačima.

Tablica 4. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Iskon Internet d.d.

Iskon Internet d.d.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
A) Dugotrajna imovina	38.576	30.880	-7.696	-19,95%	27.845	-3.035	-9,83%	38.576	77,13%	30.880	70,58%	27.845	67,98%
I. Nematerijalna imovina	17.997	11.260	-6.737	-37,43%	10.011	-1.249	-11,09%	17.997	35,98%	11.260	25,74%	10.011	24,44%
II. Materijalna imovina	16.122	14.246	-1.876	-11,64%	12.376	-1.870	-13,13%	16.122	32,23%	14.246	32,56%	12.376	30,21%
III. Dugotrajna financijska imovina	47	42	-5	-10,64%	42	0	0,00%	47	0,09%	42	0,10%	42	0,10%
IV. Potraživanja	4.244	4.760	516	12,16%	5.012	252	5,29%	4.244	8,49%	4.760	10,88%	5.012	12,24%
V. Odgođena porezna imovina	166	572	406	244,58%	404	-168	-29,37%	166	0,33%	572	1,31%	404	0,99%
B) Kratkotrajna imovina	11.441	12.871	1.430	12,50%	13.117	246	1,91%	11.441	22,87%	12.871	29,42%	13.117	32,02%
I. Zalihe	18	18	0	0,00%	8	-10	-55,56%	18	0,04%	18	0,04%	8	0,02%
II. Potraživanja	9.472	9.703	231	2,44%	9.659	-44	-0,45%	9.472	18,94%	9.703	22,18%	9.659	23,58%
V. Novac i novčani ekvivalenti	1.776	2.967	1.191	67,06%	3.255	288	9,71%	1.776	3,55%	2.967	6,78%	3.255	7,95%
VI. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	175	183	8	4,57%	195	12	6,56%	175	0,35%	183	0,42%	195	0,48%
Ukupno aktiva	50.017	43.751	-6.266	-12,53%	40.962	-2.789	-6,37%	50.017	100,00%	43.751	100,00%	40.962	100,00%
A) Kapital i rezerve	14.792	10.295	-4.497	-30,40%	4.496	-5.799	-56,33%	14.792	29,57%	10.295	23,53%	4.496	10,98%
I. Temeljni kapital	55.813	55.779	-34	-0,06%	55.779	0	0,00%	55.813	111,59%	55.779	127,49%	55.779	136,17%
II. Preneseni gubitak	-41.021	-45.484	-4.463	10,88%	-51.283	-5.799	12,75%	-41.021	-82,01%	-45.484	-103,96%	-51.283	-125,20%
B) Dugoročne obveze	6.952	922	-6.030	-86,74%	508	-414	-44,90%	6.952	13,90%	922	2,11%	508	1,24%
I. Obveze za najam	6.913	890	-6.023	-87,13%	366	-524	-58,88%	6.913	13,82%	890	2,03%	366	0,89%
II. Obveze po ugovorima za sadržaj	39	32	-7	-17,95%	142	110	343,75%	39,00	0,08%	32	0,07%	142	0,35%
C) Kratkoročne obveze	28.273	32.534	4.261	15,07%	35.958	3.424	10,52%	28.273	56,53%	32.534	74,36%	35.958	87,78%
I. Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	23.444	29.218	5.774	24,63%	34.431	5.213	17,84%	23.444	46,87%	29.218	66,78%	34.431	84,06%
II. Obveze za najam	3.405	844	-2.561	-75,21%	161	-683	-80,92%	3.405	6,81%	844	1,93%	161	0,39%
III. Obveze za primljene zajmove	0	1.995	1.995	0,00%	0	-1.995	-100,00%	0	0,00%	1.995	4,56%	0	0,00%
IV. Ugovorne obveze	8	8	0	0,00%	6	-2	-25,00%	8	0,02%	8	0,02%	6	0,01%
V. Obračunati troškovi i prihod budućeg razdoblja	1.416	469	-947	-66,88%	1.360	891	189,98%	1.416	2,83%	469	1,07%	1.360	3,32%
Ukupno - pasiva	50.017	43.751	-6.266	-12,53%	40.962	-2.789	-6,37%	50.017	100,00%	43.751	100,00%	40.962	100,00%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 4 su prikazane horizontalna i vertikalna analiza skraćene bilance poduzeća Iskon Internet d.d.

Uočljiv je pad dugotrajne imovine, naročito u 2022. kada je on iznosio 19,95%. Najviše se kod nje smanjila nematerijalna imovina, no valja istaknuti i znatno povećanje odgođene porezne imovine od 244,58%. Kratkotrajna se imovina pak povećavala i to najviše u 2022. godini za 12,50% posredstvom rasta novca i novčanih ekvivalenata. Kapital i rezerve bilježe smanjenje, koje je u 2022. godini 30,40%, a najveće je u 2023. i iznosi 56,33%. Značajno su se smanjile i dugoročne obveze, ponajviše u 2022. kada je negativna promjena iznosila 86,74%. Nasuprot tomu, kratkoročne obveze su se povećavale. U 2022. su rasle za 15,07%, iako su obveze za najam te obračunati troškovi i prihod budućeg razdoblja imali osjetna smanjenja. Ukupna aktiva/pasiva je u obje godine doživjela pad, a najveći je dosegao 12,53%.

Udio dugotrajne imovine u promatranom periodu pada, dok se sukladno tome udio kratkotrajne imovine povećavao. Najveća zastupljenost dugotrajne imovine iznosila je 77,13%, gdje nematerijalna i materijalna imovina dijele približan udio u aktivi, a kratkotrajne imovine 32,02%, kod koje su potraživanja najbrojnija. Udio kapitala i rezervi se u ukupnoj pasivi također smanjivao, što vrijedi i za dugoročne obveze. Nasuprot tome, kratkoročne obveze su bivale sve prisutnije u pasivi, a najveći udio su, konkretno, imale obveze prema dobavljačima i ostale obveze.

Tablica 5. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.

Odašiljači i veze d.o.o.													
Horizontalna analiza							Vertikalna analiza						
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
A) Dugotrajna imovina	49.950	52.401	2.451	4,91%	107.304	54.903	104,77%	49.950	66,95%	52.401	69,76%	107.304	80,70%
I. Nematerijalna imovina	2.580	2.204	-376	-14,57%	2.112	-92	-4,17%	2.580	3,46%	2.204	2,93%	2.112	1,59%
II. Materijalna imovina	44.606	47.632	3.026	6,78%	102.572	54.940	115,34%	44.606	59,79%	47.632	63,41%	102.572	77,14%
III. Dugotrajna financijska imovina	1.578	1.236	-342	-21,67%	1.311	75	6,07%	1.578	2,12%	1.236	1,65%	1.311	0,99%
VI. Odgođena porezna imovina	177	430	253	142,94%	394	-36	-8,37%	177	0,24%	430	0,57%	394	0,30%
VII. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	1.009	899	-110	-10,90%	915	16	1,78%	1.009	1,35%	899	1,20%	915	0,69%
B) Kratkotrajna imovina	24.658	22.717	-1.941	-7,87%	25.670	2.953	13,00%	24.658	33,05%	22.717	30,24%	25.670	19,30%
I. Zalihe	2.682	2.541	-141	-5,26%	4.367	1.826	71,86%	2.682	3,59%	2.541	3,38%	4.367	3,28%
II. Potraživanja	8.338	7.288	-1.050	-12,59%	8.617	1.329	18,24%	8.338	11,18%	7.288	9,70%	8.617	6,48%
III. Kratkotrajna financijska imovina	12.038	9.963	-2.075	-17,24%	8.350	-1.613	-16,19%	12.038	16,13%	9.963	13,26%	8.350	6,28%
IV. Novac i novčani ekvivalenti	1.142	2.222	1.080	94,57%	3.761	1.539	69,26%	1.142	1,53%	2.222	2,96%	3.761	2,83%
V. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	458	703	245	53,48%	575	-128	-18,21%	458	0,61%	703	0,94%	575	0,43%
Ukupno aktiva	74.608	75.118	510	0,68%	132.974	57.856	77,02%	74.608	100,00%	75.118	100,00%	132.974	100,00%
A) Kapital i rezerve	63.253	63.408	155	0,25%	65.966	2.558	4,03%	63.253	84,78%	63.408	84,41%	65.966	49,61%
I. Temeljni kapital	18.402	18.391	-11	-0,06%	18.391	0	0,00%	18.402	24,66%	18.391	24,48%	18.391	13,83%
II. Zakonske rezerve	2.266	2.528	262	11,56%	2.695	167	6,61%	2.266	3,04%	2.528	3,37%	2.695	2,03%
III. Ostale rezerve	37.317	39.138	1.821	4,88%	40.311	1.173	3,00%	37.317	50,02%	39.138	52,10%	40.311	30,31%
IV. Dobit tekuće godine	5.268	3.351	-1.917	-36,39%	4.569	1.218	36,35%	5.268	7,06%	3.351	4,46%	4.569	3,44%
B) Dugoročne obveze	4.960	5.767	807	16,27%	58.528	52.761	914,88%	4.960	6,65%	5.767	7,68%	58.528	44,01%
I. Dugoročna rezerviranja	692	2.510	1.818	262,72%	2.369	-141	-5,62%	692	0,93%	2.510	3,34%	2.369	1,78%
II. Dugoročne obveze za najam	1.449	128	-1.321	-91,17%	140	12	9,38%	1.449	1,94%	128	0,17%	140	0,11%
III. Ostale dugoročne obveze	525	1.000	475	90,48%	724	-276	-27,60%	525	0,70%	1.000	1,33%	724	0,54%
IV. Dugoročno obračunati troškovi i prihod budućeg razdoblja	2.294	2.129	-165	-7,19%	55.295	53.166	2497,23%	2.294	3,07%	2.129	2,83%	55.295	41,58%
C) Kratkoročne obveze	6.395	5.943	-452	-7,07%	8.480	2.537	42,69%	6.395	8,57%	5.943	7,91%	8.480	6,38%
I. Obveze po primljenim depozitima	25	17	-8	-32,00%	52	35	205,88%	25	0,03%	17	0,02%	52	0,04%
II. Obveze za predujmove	56	43	-13	-23,21%	39	-4	-9,30%	56	0,08%	43	0,06%	39	0,03%
III. Obveze prema dobavljačima	3.607	3.339	-268	-7,43%	5.750	2.411	72,21%	3.607	4,83%	3.339	4,45%	5.750	4,32%
IV. Obveze prema zaposlenicima	433	435	2	0,46%	675	240	55,17%	433	0,58%	435	0,58%	675	0,51%
V. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	869	676	-193	-22,21%	469	-207	-30,62%	869	1,16%	676	0,90%	469	0,35%
VI. Kratkoročne obveze za najam	761	600	-161	-21,16%	715	115	19,17%	761	1,02%	600	0,80%	715	0,54%
VII. Ostale kratkoročne obveze	25	0	-25	-100,00%	0	0	0,00%	25	0,03%	0	0,00%	0	0,00%
VIII. Kratkoročno odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	619	833	214	34,57%	780	-53	-6,36%	619	0,83%	833	1,11%	780	0,59%
Ukupno - pasiva	74.608	75.118	510	0,68%	132.974	57.856	77,02%	74.608	100,00%	75.118	100,00%	132.974	100,00%

Izvor: izrada autorice prema <https://rifi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 5 su prikazane horizontalna i vertikalna analiza skraćene bilance poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.

Dugotrajna imovina bilježi trend rasta kroz godine, a najveći skok se dogodio u 2023. i to za 104,77%, a naročito zbog povećanja materijalne imovine. Kratkotrajna imovina prvotno pada, a zatim u 2023. raste za 13,00%, zahvaljujući ponajprije zalihama te novcu i novčanim ekvivalentima. Kapital i rezerve su neznatno rasle, dok su dugoročne obveze u 2023. imale porast od visokih 914,88%. Razlog tomu je iznimno povećanje dugoročno obračunatih troškova i prihoda budućeg razdoblja od gotovo 2500%, na što najveći dio otpadaju uplaćene refundacije iz državnog proračuna RH za sufinanciranje projekta NP BBI (OIV d.o.o., Godišnje izvješće Uprave o stanju Društva za 2022. godinu). Kratkoročne obveze su iste godine porasle za 42,69% zahvaljujući, na prvom mjestu, obvezama po primljenim depozitima. Ukupna aktiva/pasiva zanemarivo raste, dok je povećanje u 2023. godini bilo za 77,02%.

Zastupljenost dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi je kroz godine bila sve veća, a 2023. je udio bio 80,70%. Sukladno tome se kretala kratkotrajna imovina, koja se postupno smanjivala, a u 2021. je imala udio od 33,05%. Smanjivao se i udio kapitala i rezervi, a on je u istoj godini iznosio 84,78%. Dugoročne su se obveze unutar pasive povećavale, a najveću su zastupljenost imale 2023. god. sa 44,01%. Kratkoročne obveze su u 2021. imale udio od 8,57% te su u narednim godinama postajale sve manje prisutne u pasivi, a najveći udio su ovdje imale obveze prema dobavljačima.

4.3. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća

Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka se identificiraju promjene pojedinih pozicija unutar tog izvještaja, pritom se uspoređuje trenutna godina s onom koja joj prethodi. Podloga za njenu provedbu su komparativni financijski izvještaji. Vertikalnom se analizom utvrđuje struktura izvještaja, tj. udjeli pozicija u odnosu na ukupnu aktivu ili pasivu za svaku godinu. Strukturni financijski izvještaji omogućuju njenu provedbu.

U nastavku su prikazane horizontalne i vertikalne analize računa dobiti i gubitaka poduzeća Hrvatski Telekom d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d. te Odašiljači i veze d.o.o. Promatran je period od 2021. do 2023. godine. Za horizontalnu analizu su prikazane apsolutne i relativne promjene pozicija tijekom navedenog razdoblja te njihovi udjeli za vertikalnu. Prokomentirane su promjene najznačajnijih stavki unutar računa dobiti i gubitka. Njihove su vrijednosti iskazane u tisućama eura pri čemu su, kao i za analize bilanca, iznosi za 2021. godinu preračunati iz valute kuna.

Tablica 6. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Hrvatski Telekom d.d.

Hrvatski Telekom d.d.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
I) Poslovni prihodi	795.045	826.441	31.396	3,95%	876.440	49.999	6,05%	795.045	98,25%	826.441	99,62%	876.440	99,23%
1. Prihodi od osnovne djelatnosti	781.990	814.987	32.997	4,22%	868.393	53.406	6,55%	781.990	96,64%	814.987	98,24%	868.393	98,32%
2. Ostali poslovni prihodi	13.055	11.454	-1.601	-12,26%	8.047	-3.407	-29,75%	13.055	1,61%	11.454	1,38%	8.047	0,91%
II) Poslovni rashodi	693.682	702.022	8.340	1,20%	723.400	21.378	3,05%	693.682	85,72%	702.022	84,62%	723.400	81,90%
1. Materijalni troškovi	208.395	233.825	25.430	12,20%	257.724	23.899	10,22%	208.395	25,75%	233.825	28,19%	257.724	29,18%
2. Troškovi osoblja	104.711	104.411	-300	-0,29%	111.890	7.479	7,16%	104.711	12,94%	104.411	12,59%	111.890	12,67%
3. Amortizacija	247.129	222.741	-24.388	-9,87%	231.948	9.207	4,13%	247.129	30,54%	222.741	26,85%	231.948	26,26%
4. Vrijednosna usklađenja	16.936	21.355	4.419	26,09%	11.305	-10.050	-47,06%	16.936	2,09%	21.355	2,57%	11.305	1,28%
5. Rezerviranja	17.198	15.997	-1.201	-6,98%	7.324	-8.673	-54,22%	17.198	2,13%	15.997	1,93%	7.324	0,83%
6. Ostali troškovi	99.314	103.693	4.379	4,41%	103.209	-484	-0,47%	99.314	12,27%	103.693	12,50%	103.209	11,68%
Dobit iz osnovne djelatnosti	101.363	124.419	23.056	22,75%	153.040	28.621	23,00%	101.363	12,53%	124.419	15,00%	153.040	17,33%
III) Financijski prihodi	14.168	3.141	-11.027	-77,83%	6.829	3.688	117,41%	14.168	1,75%	3.141	0,38%	6.829	0,77%
IV) Financijski rashodi	9.837	10.192	355	3,61%	6.385	-3.807	-37,35%	9.837	1,22%	10.192	1,23%	6.385	0,72%
Financijski rezultat - neto	4.331	-7.051	-11.382	-262,80%	444	7.495	-106,30%	4.331	0,54%	-7.051	-0,85%	444	0,05%
Ukupni prihodi	809.213	829.582	20.369	2,52%	883.269	53.687	6,47%	809.213	100,00%	829.582	100,00%	883.269	100,00%
Ukupni rashodi	703.519	712.214	8.695	1,24%	729.785	17.571	2,47%	703.519	86,94%	712.214	85,85%	729.785	82,62%
Dobit prije poreza na dobit	105.694	117.368	11.674	11,05%	153.484	36.116	30,77%	105.694	13,06%	117.368	14,15%	153.484	17,38%
V) Porez na dobit	17.230	25.150	7.920	45,97%	28.323	3.173	12,62%	17.230	2,13%	25.150	3,03%	28.323	3,21%
Dobit tekuće godine	88.464	92.218	3.754	4,24%	125.161	32.943	35,72%	88.464	10,93%	92.218	11,12%	125.161	14,17%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 6 prikazane su horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za poduzeće Hrvatski Telekom d.d.

Horizontalnom analizom se može uočiti postepeni rast poslovnih prihoda i to najprije za 3,95%, a u idućoj godini za 6,05%. Rast je prisutan unatoč izraženom smanjenju ostalih poslovnih prihoda tijekom 2022. i 2023. godine. Poslovni su rashodi rasli u manjoj mjeri, konkretno tek za 1,20% u 2022. i 3,05% u 2023. god. Kod njih su u 2022. najviše porasla vrijednosna usklađenja, a u idućoj su se znatno smanjila, dok su materijalni troškovi tada porasli najviše. Dobit od osnovne djelatnosti je najveća u 2023. godini, kada raste za 23,00%. Što se tiče financijski prihoda, u 2022. godini su najprije pali za 77,83%, a godinu kasnije se snažno povećavaju za 117,41%. Financijski rashodi se prvotno blago povećavaju, a godinu nakon padaju za 37,35%. Financijski rezultat se u 2022. smanjio za 262,80% ili 11.382 tis. eura, a u 2023. se povećao za 7.495 tisuća eura, iako je relativna promjena negativna. Ukupni prihodi i rashodi u obje godine rastu, no ukupni prihodi intenzivnije, a bruto i neto dobiti su kroz godine također sve izraženije.

Kod vertikalne analize se može vidjeti kako u svakoj godini poslovni prihodi imaju veći udio u ukupnim prihodima od poslovnih rashoda. Kod poslovnih prihoda prevladavaju prihodi od osnovne djelatnosti koji i postepeno rastu, a kod rashoda materijalni troškovi i amortizacija koji su tijekom promatranog razdoblja također u porastu. Slična situacija je i kod financijskih aktivnosti, jer financijski prihodi prevladavaju u ukupnim prihodima u odnosu na financijske rashode, osim u 2022. godini kada je udio financijskih prihoda tek 0,38%. S obzirom da je postotak ukupnih rashoda manji od 100 u sve tri godine, te je istovremeno i u padu, poduzeće je u svakoj godini poslovalo s dobiti.

Tablica 7. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.

A1 Hrvatska d.o.o.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
I) Poslovni prihodi	457.813	474.489	16.676	3,64%	530.413	55.924	11,79%	457.813	99,31%	474.489	99,62%	530.413	99,75%
1. Prihodi od osnovne djelatnosti	451.860	468.935	17.075	3,78%	522.766	53.831	11,48%	451.860	98,02%	468.935	98,45%	522.766	98,31%
2. Ostali poslovni prihodi	5.953	5.554	-399	-6,70%	7.647	2.093	37,68%	5.953	1,29%	5.554	1,17%	7.647	1,44%
II) Poslovni rashodi	399.283	416.118	16.835	4,22%	448.677	32.559	7,82%	399.283	86,61%	416.118	87,36%	448.677	84,38%
1. Utrošene sirovine i materijali te korištene usluge	234.054	242.360	8.306	3,55%	261.962	19.602	8,09%	234.054	50,77%	242.360	50,88%	261.962	49,27%
2. Troškovi osoblja	49.784	52.452	2.668	5,36%	57.238	4.786	9,12%	49.784	10,80%	52.452	11,01%	57.238	10,76%
3. Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine	82.595	77.716	-4.879	-5,91%	79.142	1.426	1,83%	82.595	17,92%	77.716	16,32%	79.142	14,88%
4. Amortizacija imovine s pravom korištenja	14.569	24.672	10.103	69,35%	27.343	2.671	10,83%	14.569	3,16%	24.672	5,18%	27.343	5,14%
5. Ostali poslovni rashodi	18.281	18.918	637	3,48%	22.992	4.074	21,54%	18.281	3,97%	18.918	3,97%	22.992	4,32%
Dobit iz redovnog poslovanja	58.529	58.371	-158	-0,27%	81.736	23.365	40,03%	58.529	12,70%	58.371	12,25%	81.736	15,37%
III) Financijski prihodi	3.176	1.818	-1.358	-42,76%	1.326	-492	-27,06%	3.176	0,69%	1.818	0,38%	1.326	0,25%
IV) Financijski rashodi	11.966	13.941	1.975	16,51%	15.730	1.789	12,83%	11.966	2,60%	13.941	2,93%	15.730	2,96%
Neto financijski rezultat	-8.790	-12.123	-3.333	37,92%	-14.404	-2.281	18,82%	-8.790	-1,91%	-12.123	-2,55%	-14.404	-2,71%
Ukupni prihodi	460.989	476.307	15.318	3,32%	531.739	55.432	11,64%	460.989	100,00%	476.307	100,00%	531.739	100,00%
Ukupni rashodi	411.249	430.059	18.810	4,57%	464.407	34.348	7,99%	411.249	89,21%	430.059	90,29%	464.407	87,34%
Dobit prije poreza na dobit	49.740	46.248	-3.492	-7,02%	67.332	21.084	45,59%	49.740	10,79%	46.248	9,71%	67.332	12,66%
V) Porez na dobit	9.544	8.732	-812	-8,51%	12.576	3.844	44,02%	9.544	2,07%	8.732	1,83%	12.576	2,37%
Dobit tekuće godine	40.196	37.516	-2.680	-6,67%	54.756	17.240	45,95%	40.196	8,72%	37.516	7,88%	54.756	10,30%

Izvor: izrada autorice prema <https://rqi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 7 nalaze se horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za poduzeće A1 Hrvatska d.o.o.

Poslovni prihodi rastu u obje godine, u 2022. za 3,64%, a u idućoj za 11,79% kada najveći rast bilježe ostali poslovni prihodi. Poslovni rashodi također rastu i to najprije za 4,22%, gdje najveće povećanje bilježi amortizacija imovine s pravom korištenja, pa nakon toga 7,82%, pri čemu najveće povećanje imaju ostali poslovni rashodi. Ovdje dobit iz redovne djelatnosti raste jedino u posljednjoj godini i to za 40,03%. Financijski prihodi u obje godine padaju, dok financijski rashodi rastu, što dovodi i do povećanja negativnog financijskog rezultata koji u posljednjoj godini iznosi -14.404 tis. eura. Ukupni prihodi i rashodi rastu, dok bruto i neto dobit najprije padaju, a zatim obje postižu povećanje od preko 45%.

Poslovni prihodi imaju veće učešće u ukupnim приходima nego poslovni rashodi, a prevladavaju prihodi od osnovne djelatnosti, dok udio ostalih poslovnih prihoda nikad ne prelazi 1,5%. Kod poslovnih rashoda dominiraju utrošene sirovine i materijali te korištene usluge, čiji se postotci zadržavaju oko 50%. Obzirom da su u cijelom razdoblju financijski rashodi veći od financijskih prihoda, oni imaju i veće udjele koji se približavaju postotku od 3%. Udio ukupnih rashoda je manji od 100%, stoga poduzeće ostvaruje dobit u svakoj godini.

Tablica 8. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.

Telemach Hrvatska d.o.o.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
I) Poslovni prihodi	191.935	216.042	24.107	12,56%	278.421	62.379	28,87%	191.935	99,67%	216.042	98,49%	278.421	99,96%
1. Prihodi od osnovne djelatnosti	191.862	215.950	24.088	12,55%	277.995	62.045	28,73%	191.862	99,63%	215.950	98,45%	277.995	99,81%
2. Ostali poslovni prihodi	73	92	19	26,03%	426	334	363,04%	73	0,04%	92	0,04%	426	0,15%
II) Poslovni rashodi	170.685	195.368	24.683	14,46%	251.529	56.161	28,75%	170.685	88,63%	195.368	89,06%	251.529	90,30%
1. Troškovi prodane robe i telekomunikacijskih usluga	68.451	77.434	8.983	13,12%	98.074	20.640	26,65%	68.451	35,55%	77.434	35,30%	98.074	35,21%
2. Amortizacija nekretnine, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine	16.700	20.695	3.995	23,92%	31.332	10.637	51,40%	16.700	8,67%	20.695	9,43%	31.332	11,25%
3. Amortizacije imovine s pravom uporabe	12.250	17.883	5.633	45,98%	22.871	4.988	27,89%	12.250	6,36%	17.883	8,15%	22.871	8,21%
4. Troškovi mreže i ostalih usluga	16.383	17.783	1.400	8,55%	25.223	7.440	41,84%	16.383	8,51%	17.783	8,11%	25.223	9,06%
5. Troškovi vrijednosnog usklađenja financijske imovine	4.986	5.211	225	4,51%	3.457	-1.754	-33,66%	4.986	2,59%	5.211	2,38%	3.457	1,24%
6. Troškovi zaposlenika	17.605	19.034	1.429	8,12%	23.796	4.762	25,02%	17.605	9,14%	19.034	8,68%	23.796	8,54%
7. Regulatorne naknade i pristojbe	5.748	5.809	61	1,06%	3.894	-1.915	-32,97%	5.748	2,98%	5.809	2,65%	3.894	1,40%
8. Ostali rashodi iz poslovanja	28.562	31.519	2.957	10,35%	42.882	11.363	36,05%	28.562	14,83%	31.519	14,37%	42.882	15,40%
Neto dobit iz redovnog poslovanja	21.250	20.674	-576	-2,71%	26.892	6.218	30,08%	21.250	11,03%	20.674	9,42%	26.892	9,65%
III) Financijski prihodi	640	3.318	2.678	418,44%	112	-3.206	-96,62%	640	0,33%	3.318	1,51%	112	0,04%
IV) Financijski rashodi	3.474	12.013	8.539	245,80%	27.259	15.246	126,91%	3.474	1,80%	12.013	5,48%	27.259	9,79%
Neto (gubitak) iz financijskog poslovanja	-2.834	-8.695	-5.861	206,81%	-27.147	-18.452	212,21%	-2.834	-1,47%	-8.695	-3,96%	-27.147	-9,75%
Ukupni prihodi	192.575	219.360	26.785	13,91%	278.533	59.173	26,98%	192.575	100,00%	219.360	100,00%	278.533	100,00%
Ukupni rashodi	174.159	207.381	33.222	19,08%	278.788	71.407	34,43%	174.159	90,44%	207.381	94,54%	278.788	100,09%
Dobit prije poreza na dobit	18.416	11.979	-6.437	-34,95%	-255	-12.234	-102,13%	18.416	9,56%	11.979	5,46%	-255	-0,09%
V) Porez na dobit	3.268	1.649	-1.619	-49,54%	215	-1.434	-86,96%	3.268	1,70%	1.649	0,75%	215	0,08%
Dobit tekuće godine	15.148	10.330	-4.818	-31,81%	-470	-10.800	-104,55%	15.148	7,87%	10.330	4,71%	-470	-0,17%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 8 nalaze se horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za poduzeće Telemach Hrvatska d.o.o.

U 2022. se poslovni prihodi povećavaju za 12,56%, a u 2023. za 28,87%, ponajviše zbog rasta ostalih poslovnih prihoda. Poslovni rashodi se povećavaju za približno iste postotke, a najviše je porasla amortizacija imovine s pravom uporabe u 2022., i amortizacija nekretnine, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine u 2023. godini. Dobit iz osnovne djelatnosti bilježi rast samo u zadnjoj godini. U 2022. financijski prihodi i rashodi rastu u velikoj mjeri, dok u 2023. prihodi padaju za 96,62%, a rashodi nastavljaju s porastom. Financijski rezultat bilježi pozitivne relativne promjene u obje godine, ali je ovdje zapravo riječ o povećanju gubitaka. Ukupni prihodi i rashodi rastu, ali se ukupni rashodi povećavaju u većoj mjeri, što dovodi do sve manje bruto i neto dobiti.

Udio poslovnih prihoda u onim ukupnim je veći od poslovnih rashoda, gdje izrazitu dominaciju imaju prihodi od osnovne djelatnosti, dok ostali poslovni prihodi imaju malo veći udio u zadnjoj godini. Udio poslovnih rashoda se postupno povećava, što se posebice odnosi na troškove prodane robe i telekomunikacijskih usluga, čiji se postotak ne spušta ispod 35%. Ovdje značajnije zauzeće imaju i ostali poslovni rashodi s oko 15%, odnosno 16%. Nadalje, financijski prihodi imaju u svim godinama manje učešće od financijskih rashoda, a razlika je najveća u 2023. godini kada je udio prihoda tek 0,04%, a rashoda 9,79%. U istoj godini udio ukupnih rashoda je veći od 100%, što označava gubitak.

Tablica 9. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Iskon Internet d.d.

Iskon Internet d.d.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
I) Poslovni prihodi	53.086	53.584	498	0,94%	53.417	-167	-0,31%	53.086	99,95%	53.584	99,95%	53.417	99,79%
1. Prihodi od prodaje	52.139	51.842	-297	-0,57%	52.233	391	0,75%	52.139	98,16%	51.842	96,70%	52.233	97,58%
2. Ostali poslovni prihodi	946	1.741	795	84,04%	1.184	-557	-31,99%	946	1,78%	1.741	3,25%	1.184	2,21%
II) Poslovni rashodi	55.283	58.109	2.826	5,11%	58.802	693	1,19%	55.283	104,08%	58.109	108,39%	58.802	109,85%
1. Materijalni troškovi	29.234	32.576	3.342	11,43%	33.979	1.403	4,31%	29.234	55,04%	32.576	60,77%	33.979	63,48%
2. Troškovi osoblja	5.319	5.365	46	0,86%	5.845	480	8,95%	5.319	10,01%	5.365	10,01%	5.845	10,92%
3. Kapitalizirani vlastiti rad	1.329	1.327	-2	-0,15%	1.325	-2	-0,15%	1.329	2,50%	1.327	2,48%	1.325	2,48%
4. Amortizacija	14.372	12.655	-1.717	-11,95%	11.383	-1.272	-10,05%	14.372	27,06%	12.655	23,61%	11.383	21,27%
5. Umanjenje vrijednosti dugotrajne imovine	0	0	0	0,00%	125	125	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	125	0,23%
6. Ostali poslovni rashodi	7.687	8.841	1.154	15,01%	8.794	-47	-0,53%	7.687	14,47%	8.841	16,49%	8.794	16,43%
Gubitak iz poslovne djelatnosti	2.198	4.525	2.327	105,87%	5.385	860	19,01%	2.198	4,14%	4.525	8,44%	5.385	10,06%
III) Financijski prihodi	29	25	-4	-13,79%	111	86	344,00%	29	0,05%	25	0,05%	111	0,21%
IV) Financijski rashodi	783	396	-387	-49,43%	352	-44	-11,11%	783	1,47%	396	0,74%	352	0,66%
Neto financijski gubitak	-754	-371	383	-50,80%	-241	130	-35,04%	-754	-1,42%	-371	-0,69%	-241	-0,45%
Ukupni prihodi	53.115	53.609	494	0,93%	53.528	-81	-0,15%	53.115	100,00%	53.609	100,00%	53.528	100,00%
Ukupni rashodi	56.066	58.505	2.439	4,35%	59.154	649	1,11%	56.066	105,56%	58.505	109,13%	59.154	110,51%
Gubitak prije poreza na dobit	-2.952	-4.896	-1.944	65,85%	-5.626	-730	14,91%	-2.952	-5,56%	-4.896	-9,13%	-5.626	-10,51%
V) Porez na dobit	187	-407	-594	-317,65%	172	579	-142,26%	187	0,35%	-407	-0,76%	172	0,32%
Gubitak godine	-3.139	-4.489	-1.350	43,01%	-5.798	-1.309	29,16%	-3.139	-5,91%	-4.489	-8,37%	-5.798	-10,83%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 9 se nalaze horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za poduzeće Iskon Internet d.d.

Poslovni prihodi doživljavaju porast u 2022. tek za 0,94%, iduće godine padaju za 0,31%, a u oba su slučaja za navedene promjene doprinijeli ostali poslovni prihodi. Poslovni rashodi imaju nešto izraženije promjene, pa tako rastu u 2022. za 5,11%, a 2023. za 1,19%. Na navedeno su u prvoj godini najviše utjecali ostali poslovni rashodi, a u drugoj materijalni troškovi i troškovi osoblja. Poslovni su prihodi manji od poslovnih rashoda u svakoj godini, a gubitak iz osnovne djelatnosti se u 2022. i više nego udvostručio, a iduće godine je porast bio blaži. Financijski prihodi i rashodi opadaju, no u posljednjoj godini prihodi doživljavaju oporavak od 344,00%, što umanjuje financijski gubitak. Ukupni prihodi najprije rastu, a zatim u 2023. opadaju, dok ukupni rashodi u obje godine rastu, što dovodi do gubitaka razdoblja.

Udio poslovnih rashoda nadmašuje udio poslovnih prihoda. Kod poslovnih prihoda prevladavaju prihodi od prodaje, naročito u 2021. god., a ostali poslovni prihodi imaju najveći postotak u 2022. koji za tu godinu iznosi 3,25%. Kod rashoda se posebno ističu materijalni troškovi koji se ne spuštaju ispod 50% te amortizacija koja se pak ne spušta ispod 20%. Isto vrijedi i za financijske rashode koji nadilaze financijske prihode, no razlika u udjelima je mala te je pritom i u padu. Ukupni rashodi prelaze udio od 100% u svakoj godini, a naročito u 2023. kada on iznosi 110,51%. Poduzeće stoga posluje s gubitkom kroz čitavo promatrano razdoblje.

Tablica 10. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.

Odašiljači i veze d.o.o.													
Horizontalna analiza								Vertikalna analiza					
Naziv pozicije	2021.	2022.	Δ 2022./2021.	%Δ	2023.	Δ 2023./2022.	%Δ	2021.	% 2021.	2022.	% 2022.	2023.	% 2023.
I) Poslovni prihodi	31.804	33.995	2.191	6,89%	35.051	1.056	3,11%	31.804	99,59%	33.995	99,48%	35.051	98,15%
1. Prihodi od prodaje	30.511	32.591	2.080	6,82%	32.861	270	0,83%	30.511	95,54%	32.591	95,37%	32.861	92,02%
2. Ostali prihodi	1.293	1.404	111	8,58%	2.190	786	55,98%	1.293	4,05%	1.404	4,11%	2.190	6,13%
II) Poslovni rashodi	25.417	29.728	4.311	16,96%	29.753	25	0,08%	25.417	79,59%	29.728	86,99%	29.753	83,32%
1. Troškovi sirovina i materijala	2.817	3.480	663	23,54%	3.547	67	1,93%	2.817	8,82%	3.480	10,18%	3.547	9,93%
2. Nabavna vrijednost prodane trgovačke robe	67	129	62	92,54%	33	-96	-74,42%	67	0,21%	129	0,38%	33	0,09%
3. Troškovi usluga	4.809	5.159	350	7,28%	5.628	469	9,09%	4.809	15,06%	5.159	15,10%	5.628	15,76%
4. Troškovi osoblja	9.275	9.994	719	7,75%	11.142	1.148	11,49%	9.275	29,04%	9.994	29,25%	11.142	31,20%
5. Amortizacija	6.621	6.934	313	4,73%	7.264	330	4,76%	6.621	20,73%	6.934	20,29%	7.264	20,34%
6. Ostali troškovi	1.554	1.987	433	27,86%	1.804	-183	-9,21%	1.554	4,87%	1.987	5,81%	1.804	5,05%
7. Vrijednosno usklađenje	31	21	-10	-32,26%	61	40	190,48%	31	0,10%	21	0,06%	61	0,17%
8. Rezerviranja za troškove i rizike	109	1.925	1.816	1666,06%	209	-1.716	-89,14%	109	0,34%	1.925	5,63%	209	0,59%
9. Ostali poslovni rashodi	135	99	-36	-26,67%	65	-34	-34,34%	135	0,42%	99	0,29%	65	0,18%
Dobit iz redovnih aktivnosti	6.387	4.267	-2.120	-33,19%	5.298	1.031	24,16%	6.387	20,00%	4.267	12,49%	5.298	14,84%
III) Financijski prihodi	132	178	46	34,85%	659	481	270,22%	132	0,41%	178	0,52%	659	1,85%
IV) Financijski rashodi	70	325	255	364,29%	366	41	12,62%	70	0,22%	325	0,95%	366	1,02%
Dobit iz financijskih aktivnosti	62	-147	-209	-337,10%	293	440	-299,32%	62	0,19%	-147	-0,43%	293	0,82%
Ukupni prihodi	31.936	34.173	2.237	7,00%	35.710	1.537	4,50%	31.936	100,00%	34.173	100,00%	35.710	100,00%
Ukupni rashodi	25.487	30.053	4.566	17,92%	30.119	66	0,22%	25.487	79,81%	30.053	87,94%	30.119	84,34%
Dobit prije oporezivanja	6.449	4.120	-2.329	-36,11%	5.591	1.471	35,70%	6.449	20,19%	4.120	12,06%	5.591	15,66%
V) Porez na dobit	1.181	769	-412	-34,89%	1.022	253	32,90%	1.181	3,70%	769	2,25%	1.022	2,86%
Dobit tekuće godine	5.268	3.351	-1.917	-36,39%	4.569	1.218	36,35%	5.268	16,50%	3.351	9,81%	4.569	12,79%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 10 su prikazane horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za poduzeće Odašiljači i veze d.o.o.

U 2022. poslovni rashodi rastu jače od prihoda, točnije kod rashoda je porast 16,96%, a prihoda 6,89%. Najveći uzročnik povećanja poslovnih rashoda su rezerviranja za troškove i rizike s promjenom od 1666,06%. Iduće godine su promjene suprotne jer poslovni prihodi rastu za 3,11%, a rashodi za 0,08%. Tome je doprinijelo povećanje ostalih prihoda, unatoč velikom porastu vrijednosnih usklađenja kod rashoda. Dobit iz osnovne djelatnosti prvotno pada za 33,19%, a zatim raste za 24,16%. U 2022. velik porast imaju financijski rashodi i to za 364,29%, no iduće godine snažno rastu financijski prihodi za 270,22%. Zbog gubitka u 2022. godini, financijski rezultat se smanjuje za 337,10%, a 2023. je relativna promjena također negativna iako je ostvarena dobit iz tih aktivnosti. Ukupni prihodi i rashodi su bili u porastu, a dobit se u 2022. smanjila, ali se u sljedećoj godini povećala.

Poslovni prihodi su zastupljeniji od poslovnih rashoda, usprkos tome što udio rashoda raste. Među poslovnim приходima su najzastupljeniji prihodi od prodaje, no postotak ostalih prihoda je sve veći. Za porast udjela poslovnih rashoda su najviše zaslužni troškovi usluga, zatim troškovi osoblja kojih je u svakoj godini najviše te amortizacija. Razlika u učešću financijskih prihoda i financijskih rashoda nije velika, no u 2021. i 2023. prevladavaju prihodi te je stoga financijskih rezultat negativan jedino u drugoj promatranoj godini. Poduzeće posluje s dobiti, što je vidljivo iz udjela ukupnih rashoda koji su ispod 100%.

5. Analiza financijskih pokazatelja

Financijski pokazatelji smatraju se najvažnijim instrumentom analize financijskih izvještaja. Oni pružaju informacije nužne za kvalitetno upravljanje poslovanjem poduzeća, kao i za njegov rast i razvoj. Omogućuju donošenje poslovnih odluka od strane samih vlasnika poduzeća i menadžmenta, ovisno o tome koje se egzaktno radnje namjeravaju sprovesti (Žager et al., 2021, str. 43).

Pokazatelji služe i za utvrđivanje posluje li poduzeće sigurno i uspješno. Sigurno poslovanje podrazumijeva da poduzeće može redovito plaćati svoje dospjele kratkoročne i dugoročne obveze, a da istovremeno nije prezaduženo. Uspješno, odnosno efikasno poslovanje je ono kod kojeg poduzeće ostvaruje zadovoljavajući dobitak u određenoj godini (Bešvir, 2008, str. 85).

Petero odabranih poduzeća analizirano je pomoću financijskih pokazatelja sigurnosti i uspješnosti za period od 2021. do 2023. godine koristeći prethodno navedene temeljne financijske izvještaje – bilancu te račun dobiti i gubitka.

5.1. Financijski pokazatelji sigurnosti poslovanja

U pokazatelje sigurnosti poslovanja ubrajaju se skupine pokazatelja likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti. Bitno je naglasiti kako se pokazatelji aktivnosti mogu uvrstiti i u pokazatelje uspješnosti poslovanja (Žager et al., 2021, str. 45).

U nastavku su prikazane navedene skupine pokazatelja s odabranim pojedinačnim pokazateljima za svaku od njih kroz trogodišnje razdoblje.

Tablica 11. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Hrvatski Telekom d.d.

	Pokazatelji likvidnosti			
	Koef. ubrzane likvidnosti 1	Koef. ubrzane likvidnosti 2	Koef. tekuće likvidnosti	Koef. financijske stabilnosti
2021.	3,47	3,75	3,87	0,74
2022.	2,92	3,00	3,29	0,75
2023.	1,90	2,03	2,27	0,83

	Pokazatelji zaduženosti			
	Koef. zaduženosti	Koef. vlastitog financiranja	Pokriće troškova kamata	Faktor zaduženosti
2021.	0,13	0,87	16,73	0,73
2022.	0,14	0,86	17,16	0,84
2023.	0,16	0,84	26,43	0,86

	Pokazatelji aktivnosti			
	Koef. obrtaja ukupne imovine	Koef. obrtaja kratkotrajne imovine	Koef. obrtaja kratkoročnih potr.	Trajanje naplate potr. od kupaca
2021.	0,42	1,31	3,63	103,79
2022.	0,43	1,33	3,86	101,14
2023.	0,45	1,63	3,32	111,28

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 11 su prikazani odabrani pokazatelji sigurnosti poslovanja za poduzeće Hrvatski Telekom d.d.

Koeficijent ubrzane likvidnosti 1 je za poduzeće bio najbolji u 2021. godini kada je iznosio 3,47, a iste je godine bio i najveći koeficijent ubrzane likvidnosti 2 koji je iznosio 3,75. Koeficijent tekuće likvidnosti je također bio najveći u toj godini te je poduzeće svojom kratkotrajnom imovinom moglo gotovo 4 puta pokriti svoje tekuće obveze. Obrnuto proporcionalno se kretao koeficijent financijske stabilnosti te je u 2021. bio najmanji i iznosio je 0,74. Stanje kod svih navedenih pokazatelja se kroz iduće dvije godine pogoršavalo, pa su prva tri pokazatelja opadala, a posljednji je pokazatelj rastao. Usprkos tome, likvidnost poduzeća je bila na zadovoljavajućoj razini jer su pokazatelji ubrzane i tekuće likvidnosti ostali iznad 1.

Omjer financiranja je najpovoljniji u 2021. godini kada se 87% ukupnih obveza podmiruje iz vlastitih izvora, a ostatak iz tuđih. Tijekom iduće dvije godine zaduženost polagano raste. Prema pokriću troškova kamata, u 2023. godini je poduzeće moglo svoje obveze pokriti 26,43 puta, dok je ta vrijednost u prethodnim godinama bila manja. S obzirom na faktor zaduženosti, koji je bio najmanji, a time i najpovoljniji u 2021., poduzeću je trebalo 0,73 godine da pokrije sve svoje obveze.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine je u umjerenom porastu te 2023. iznosi 0,45, a isto vrijedi i za koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine koji iznosi 1,63 u istoj godini. U 2022. su se kratkotrajna potraživanja okrenula 3,86 puta, a iste godine je trajanje naplate potraživanja od kupaca bilo najmanje, no poprilično visoko, te je bilo potrebno 101,14 dana da se navedena potraživanja naplate.

Tablica 12. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.

	Pokazatelji likvidnosti			
	Koef. ubrzane likvidnosti 1	Koef. ubrzane likvidnosti 2	Koef. tekuće likvidnosti	Koef. financijske stabilnosti
2021.	0,70	0,70	0,74	1,11
2022.	0,68	0,68	0,71	1,13
2023.	0,76	0,76	0,80	1,07

	Pokazatelji zaduženosti			
	Koef. zaduženosti	Koef. vlastitog financiranja	Pokriće troškova kamata	Faktor zaduženosti
2021.	0,72	0,28	8,70	3,70
2022.	0,67	0,33	4,95	3,48
2023.	0,67	0,33	5,53	3,61

	Pokazatelji aktivnosti			
	Koef. obrtaja ukupne imovine	Koef. obrtaja kratkotrajne imovine	Koef. obrtaja kratkoročnih potr.	Trajanje naplate potr. od kupaca
2021.	0,65	2,95	3,15	76,26
2022.	0,66	2,92	3,15	78,73
2023.	0,61	2,86	3,02	86,26

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 12 su prikazani odabrani pokazatelji sigurnosti poslovanja za poduzeće A1 Hrvatska d.o.o.

Koeficijenti ubrzane likvidnosti poprimaju iste iznose, tijekom godina su u porastu te 2023. iznose 0,76. Koeficijent tekuće likvidnosti je bio najveći u zadnjoj godini kada je poduzeće 0,80 puta moglo pokriti svoje tekuće obveze kratkoročnom imovinom. S obzirom da je ovaj koeficijent u cijelom razdoblju manji od 1, zastupljena je nelikvidnost. U skladu s time je koeficijent financijske stabilnosti u svakoj godini veći od 1.

Poduzeće se većinski financira iz tuđih izvora, a to je najviše bilo prisutno 2021. godine kada je koeficijent financiranja iznosio 0,72, nakon čega taj pokazatelj blago pada, a paralelno koeficijent vlastitog financiranja raste. U svakoj se godini mogu pokriti troškovi kamata, no navedeni pokazatelj je 2022. pao te se u trećoj godini ipak malo povećava. Slična je situacija i s faktorom zaduženosti koji prvotno pada, pa je u porastu nakon 2022. godine, a najveću vrijednost od 3,70 poprima upravo u 2021. godini.

Ukupna se imovina se najviše okrenula tijekom 2022. god. i to 0,66 puta, a kratkotrajna imovina 2,95 u 2021. godini nakon čega je broj njenih obrtaja u blagom padu. Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja je nakon 2022. u blagom padu, a vrijeme potrebno da se naplate potraživanja od kupaca se povećava, pa je za isto 2023. godine potrebno 86,26 dana.

Tablica 13. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.

	Pokazatelji likvidnosti			
	Koef. ubrzane likvidnosti 1	Koef. ubrzane likvidnosti 2	Koef. tekuće likvidnosti	Koef. financijske stabilnosti
2021.	0,84	0,93	1,02	0,99
2022.	0,49	0,52	0,59	1,16
2023.	0,59	0,61	0,68	1,10

	Pokazatelji zaduženosti			
	Koef. zaduženosti	Koef. vlastitog financiranja	Pokriće troškova kamata	Faktor zaduženosti
2021.	0,64	0,36	7,23	4,49
2022.	0,86	0,14	2,21	10,34
2023.	0,87	0,13	0,99	10,89

	Pokazatelji aktivnosti			
	Koef. obrtaja ukupne imovine	Koef. obrtaja kratkotrajne imovine	Koef. obrtaja kratkoročnih potr.	Trajanje naplate potr. od kupaca
2021.	0,63	2,19	3,04	118,26
2022.	0,37	2,26	2,79	119,07
2023.	0,42	2,61	3,09	110,69

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 13 su prikazani odabrani pokazatelji sigurnosti poslovanja za poduzeće Telemach Hrvatska d.o.o.

Koeficijent ubrzane likvidnosti 1 poprima najveću vrijednost u prvoj godini i iznosi 0,84, a isto vrijedi i za koeficijent ubrzane likvidnosti 2 koji tada iznosi 0,93. Navedeno označava kako se 84% kratkoročnih obveza može pokriti samo s novcem i kratkoročnim potraživanjima, tj. 93% kratkoročnih obveza se može podmiriti kratkotrajnom imovinom isključujući zalihe. Prema koeficijentu tekuće likvidnosti, poduzeće je likvidno samo u 2021. godini, premda u 2023. dolazi do njegovog blagog rasta. Paralelno s navedenim se kreće koeficijent financijske stabilnosti, koji u 2022. i 2023. iznosi više od 1.

Koeficijent zaduženosti je u porastu, što znači da se poduzeće sve više financira iz tuđih izvora. Tako u 2023. godini samo 13% otpada na vlastita financiranja te je tada najviše zaduženo. Troškovi kamata se mogu pokriti u svakoj godini, osim u posljednjoj, kada to nije moguće ni jedanput. Faktor zaduženosti se naglo povećava u 2022., a u 2023. je potrebno gotovo 11 godina da se podmire sve obveze.

Ukupna imovina se tijekom pune godine obrne najviše u 2021., konkretno 0,63 puta, dok se kratkotrajna imovina obrće brže i to više od 2 puta u svakoj godini. Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja raste te je najveći u 2023. i iznosi 3,09. Potraživanja od kupaca se naplaćuju tokom više od 100 dana, no u zadnjoj godini potrebno vrijeme za naplatu počinje se nešto značajnije skraćivati.

Tablica 14. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Iskon Internet d.d.

	Pokazatelji likvidnosti			
	Koef. ubrzane likvidnosti 1	Koef. ubrzane likvidnosti 2	Koef. tekuće likvidnosti	Koef. financijske stabilnosti
2021.	0,40	0,40	0,40	1,77
2022.	0,39	0,40	0,40	2,75
2023.	0,36	0,36	0,36	5,56

	Pokazatelji zaduženosti			
	Koef. zaduženosti	Koef. vlastitog financiranja	Pokriće troškova kamata	Faktor zaduženosti
2021.	0,70	0,30	-2,78	3,14
2022.	0,76	0,24	-12,87	4,10
2023.	0,89	0,11	-17,39	6,53

	Pokazatelji aktivnosti			
	Koef. obrtaja ukupne imovine	Koef. obrtaja kratkotrajne imovine	Koef. obrtaja kratkoročnih potr.	Trajanje naplate potr. od kupaca
2021.	1,06	4,64	5,60	33,86
2022.	1,23	4,17	5,52	28,53
2023.	1,31	4,08	5,53	33,25

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 14 su prikazani odabrani pokazatelji sigurnosti poslovanja za poduzeće Iskon Internet d.d.

Koeficijenti ubrzane i tekuće likvidnosti u svakoj godini poprimaju gotovo iste vrijednosti, a u posljednjoj dolazi do njihovog smanjenja. Koeficijent tekuće likvidnosti je kroz cijelo razdoblje manji od 1, pa prema tome poslovanje nije likvidno jer poduzeće ne može tekuće obveze pokriti tekućom imovinom. Koeficijent financijske stabilnosti postepeno raste, a u 2023. dolazi do naglog porasta kada poprima iznos od 5,56.

Poduzeće svoje obveze pretežito financira pomoću tuđih izvora, a posebice u 2023. god. kada taj udio doseže čak 89%. Sukladno se s time smanjuje koeficijent vlastitog financiranja. U svakoj godini je pokazatelj pokrića troškova kamata s predznakom minus, a ta negativna vrijednost je sve izraženija, te se isti troškovi uopće ne mogu podmiriti. Vrijeme potrebno da se pokriju ukupne obveze se povećava, što dovodi do faktora zaduženosti 6,53 u posljednjoj godini.

Ukupna se imovina okreće više od jedanput unutar svakog pojedinog razdoblja, dok se kratkotrajna imovina okreće brže te za svaku godinu koeficijent obrtaja iste

iznosi preko 4. Najbolje stoji koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja koji iznosi gotovo 6, a najveći je u 2021. god. sa vrijednošću od 5,60. Trajanje naplate potraživanja od kupaca je najveće u 2021. u iznosu od 33,86 dana, zatim pada, pa u 2023. god. poprima približnu vrijednost kao i na početku.

Tablica 15. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.

	Pokazatelji likvidnosti			
	Koef. ubrzane likvidnosti 1	Koef. ubrzane likvidnosti 2	Koef. tekuće likvidnosti	Koef. financijske stabilnosti
2021.	1,48	3,44	3,86	0,73
2022.	1,60	3,39	3,82	0,76
2023.	1,46	2,51	3,03	0,86

	Pokazatelji zaduženosti			
	Koef. zaduženosti	Koef. vlastitog financiranja	Pokriće troškova kamata	Faktor zaduženosti
2021.	0,15	0,85	209,03	0,96
2022.	0,16	0,84	61,58	1,14
2023.	0,50	0,50	72,68	5,66

	Pokazatelji aktivnosti			
	Koef. obrtaja ukupne imovine	Koef. obrtaja kratkotrajne imovine	Koef. obrtaja kratkoročnih potr.	Trajanje naplate potr. od kupaca
2021.	0,43	1,30	3,81	88,69
2022.	0,45	1,50	4,66	71,61
2023.	0,27	1,39	4,07	85,33

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 15 prikazani su odabrani pokazatelji sigurnosti poslovanja za poduzeće Odašiljači i veze d.o.o.

Koeficijent ubrzane likvidnosti 1 poprima manje vrijednosti od koeficijenta ubrzane likvidnosti 2, što sugerira da se tekuće obveze mogu više pokriti sa kratkotrajnom imovinom, izostavljajući zalihe, nego samo sa novcem i kratkoročnim potraživanjima. Koeficijent tekuće likvidnosti je najveći u 2021. god. i iznosi 3,86 nakon čega je u padu, no likvidnost poslovanja je i dalje prisutna. Koeficijent financijske stabilnosti je na zadovoljavajućim razinama jer ni u jednoj godini ne prelazi 1.

U prve se dvije godine poduzeće većinom financiralo iz vlastitih izvora, no u 2023. godini dolazi do naglog porasta te se obveze u jednakoj mjeri pokrivaju iz vlastitih i tuđih sredstava. Pokriće troškova kamata je daleko najbolje u prvoj godini kada iznosi 209,03, ali ovdje dolazi do naglog pada. Faktor zaduženosti je 0,96 u 2021. godini, a zatim raste te u 2023. iznosi 5,66.

Svi pokazatelji aktivnosti svoje najbolje vrijednosti postižu u 2022. godini. Koeficijent obrtaja ukupne imovine se najprije povećava na 0,45, a nakon toga je u padu, a isto vrijedi i za obrtaj kratkotrajne imovine, koji za tu godinu iznosi 1,50. Isto se tako kreće i koeficijent obrtaja potraživanja, pa su se tako u 2022. potraživanja 4,66 puta pretvorila u novac. Najmanje trajanje naplate potraživanja od kupaca iznosi 71,61 dan, a u 2023. dolazi do pogoršanja, tj. produljenja vremena naplate.

5.2. Financijski pokazatelji uspješnosti poslovanja

U pokazatelje uspješnosti poslovanja ubrajaju se skupine pokazatelja ekonomičnosti i profitabilnosti. (Žager et al., 2021, str. 45).

U nastavku su prikazane navedene skupine pokazatelja s odabranim pojedinačnim pokazateljima za svaku od njih kroz trogodišnje razdoblje.

Tablica 16. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Hrvatski Telekom d.d.

	Pokazatelji ekonomičnosti		
	Ekonomičnost ukup. poslova.	Ekonomičnost poslovanja	Ekonomičnost financiranja
2021.	1,15	1,15	1,44
2022.	1,16	1,18	0,31
2023.	1,21	1,21	1,07

	Pokazatelji profitabilnosti		
	Bruto marža profita	Neto rentabilnost imovine	Rentabilnost vlastitog kapitala
2021.	13,89%	4,96%	5,29%
2022.	15,02%	5,18%	5,58%
2023.	18,06%	6,63%	7,49%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 16 su prikazani odabrani pokazatelji uspješnosti poslovanja za poduzeće Hrvatski Telekom d.d.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je u porastu te se kreće iznad jedan, što znači da se svi rashodi mogu pokriti ukupnim prihodima, a poduzeće posluje s dobiti. Iste, odnosno slične vrijednosti poprima ekonomičnost poslovanja te tako 2023. godine na jedan euro poslovnih rashoda ostvaruje 1,21 euro poslovnih prihoda. Ekonomičnost iz financijskih aktivnosti je prisutna za cijeli period osim za 2022. godinu kada se na jedan euro financijskih rashoda ostvarivalo tek 0,31 euro poslovnih prihoda, tj. radi se o neekonomičnosti.

Bruto marža profita je u trendu rasta te u 2023. iznosi 18,06%, drugim riječima taj udio prinosa (ukupnog prihoda) pripada vlasnicima, vjerovnicima i državi. Neto

rentabilnost imovine je isto u porastu i predstavlja udio ostvarenog prinosa od ukupne imovine poduzeća. U 2023. god. je taj prinos 6,63%. Trend povećanja vidljiv je i kod rentabilnosti vlastitog kapitala. Tako se u 2023. god. ostvaruje najveći prinos za vlasnike od 7,49%. Može se primijetiti kako je u slučaju poduzeća Hrvatski Telekom za cijelo razdoblje evidentna financijska poluga, tj. neto rentabilnost imovine je manja od rentabilnosti vlastitog kapitala te se stoga poduzeće zadužuje po manjim kamatama na tuđa sredstva od rentabilnosti ostvarenih prinosa.

Tablica 17. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.

	Pokazatelji ekonomičnosti		
	Ekonomičnost ukup. poslova.	Ekonomičnost poslovanja	Ekonomičnost financiranja
2021.	1,12	1,15	0,27
2022.	1,11	1,14	0,13
2023.	1,14	1,18	0,08

	Pokazatelji profitabilnosti		
	Bruto marža profita	Neto rentabilnost imovine	Rentabilnost vlastitog kapitala
2021.	12,19%	6,58%	20,01%
2022.	12,17%	6,79%	15,75%
2023.	15,46%	7,96%	18,69%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 17 su prikazani odabrani pokazatelji uspješnosti poslovanja za poduzeće A1 Hrvatska d.o.o.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je tijekom cijelog promatranog perioda iznad 1, kao i ekonomičnost poslovanja koja raste te je najbolja u 2023. i iznosi 1,18. Ekonomičnost financiranja je u padu, a najgora je u zadnjoj godini sa vrijednošću 0,08. Može se zaključiti kako poduzeće većinu svojih prihoda ostvaruje iz poslovnih aktivnosti.

Bruto marža profita se povećava te je 2023. godine 15,46%. Neto rentabilnost imovine je također u porastu, pa tako iste godine 7,96% ostvarenog prinosa od ukupne imovine odlazi vlasnicima i vjerovnicima. Rentabilnost vlastitog kapitala je izraženija

od oba pokazatelja, iako je u 2022. godini došlo do blagog pada, no u 2021. iznosi 20,01%. Financijska poluga je primjetna u čitavom razdoblju jer je neto rentabilnost imovine kontinuirano manja od rentabilnosti vlastitog kapitala.

Tablica 18. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.

	Pokazatelji ekonomičnosti		
	Ekonomičnost ukup. poslova.	Ekonomičnost poslovanja	Ekonomičnost financiranja
2021.	1,11	1,12	0,18
2022.	1,06	1,11	0,28
2023.	1,00	1,11	0,004

	Pokazatelji profitabilnosti		
	Bruto marža profita	Neto rentabilnost imovine	Rentabilnost vlastitog kapitala
2021.	11,10%	5,90%	13,90%
2022.	9,97%	3,42%	12,21%
2023.	7,81%	3,22%	-0,56%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 18 nalaze se odabrani pokazatelji uspješnosti poslovanja za poduzeće Telemach Hrvatska d.o.o.

Vidljivo je smanjenje ekonomičnosti ukupnog poslovanja te u zadnjem razdoblju poduzeće ima točno onoliko ukupnih prihoda koji su potrebni za podmirenje ukupnih rashoda. Ekonomičnost iz poslovnih aktivnosti nakon 2022. godine stagnira i ostaje na vrijednosti 1,11. Financijske aktivnosti su neekonomične, a naročito 2023. godine kada pokazatelj iznosi tek 0,004. Poduzeće svoje prihode većinom realizira poslovnim aktivnostima.

Bruto marža profita tijekom promatranog razdoblja opada, a najviše je iznosila 11,10%. Profitabilnost imovine je nešto manja od profitabilnosti ukupnih prihoda te je najviše iznosila 5,90% u 2021. godini. Povrat na vlastiti kapital u drugoj godini blago pada, no u 2023. postaje negativan jer poduzeće tada posluje s gubitkom. Shodno tome, financijska poluga djeluje samo u prve dvije godine.

Tablica 19. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Iskon Internet d.d.

	Pokazatelji ekonomičnosti		
	Ekonomičnost ukup. poslova.	Ekonomičnost poslovanja	Ekonomičnost financiranja
2021.	0,95	0,96	0,04
2022.	0,92	0,92	0,06
2023.	0,90	0,91	0,32

	Pokazatelji profitabilnosti		
	Bruto marža profita	Neto rentabilnost imovine	Rentabilnost vlastitog kapitala
2021.	-4,09%	-4,71%	-21,22%
2022.	-8,47%	-9,45%	-43,60%
2023.	-9,94%	-13,41%	-128,96%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 19 se nalaze odabrani pokazatelji uspješnosti poslovanja za poduzeće Iskon Internet d.d.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja poprima vrijednost od 0,95 u 2021. godini, nakon čega započinje njegovo opadanje. Ekonomičnost poslovanja se također smanjuje te ima gotovo identične iznose. Ekonomičnost financiranja je daleko manja od oba pokazatelja u prve dvije godine, no u trećoj dolazi do naglog porasta i iznosa od 0,32. Poduzeće tako primarno stječe svoje prihode iz poslovnih aktivnosti. Na temelju navedenog, može se utvrditi kako poduzeće, po svim aspektima, posluje neekonomično jer ni jedan pokazatelj ne prelazi vrijednost od jedan.

Bruto marža profita je u svim godinama negativna, a taj se trend kroz razdoblje pojačava te tako u 2023. iznosi -9,94%. Istu tendenciju pokazuje i neto rentabilnost imovine, gdje se ne ostvaruje nikakav prinos na ukupnu imovinu. Rentabilnost vlastitog kapitala je izrazito negativna, pogotovo u posljednjoj godini kada iznosi -128,96%. Poduzeće posluje s gubitkom te financijska poluga ne djeluje kroz cijeli period.

Tablica 20. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.

	Pokazatelji ekonomičnosti		
	Ekonomičnost ukup. poslova.	Ekonomičnost poslovanja	Ekonomičnost financiranja
2021.	1,25	1,25	1,89
2022.	1,14	1,14	0,55
2023.	1,19	1,18	1,80

	Pokazatelji profitabilnosti		
	Bruto marža profita	Neto rentabilnost imovine	Rentabilnost vlastitog kapitala
2021.	20,29%	7,10%	8,33%
2022.	12,25%	4,55%	5,28%
2023.	15,88%	3,49%	6,93%

Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>

U tablici 20 se nalaze odabrani pokazatelji uspješnosti poslovanja za poduzeće Odašiljači i veze d.o.o.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja i ekonomičnost poslovnih aktivnosti poprimaju gotovo identične vrijednosti tokom godina, a najveći su im iznosi u 2021. godini, točnije 1,25, a najmanji 1,14 u 2022. godini. Nakon pada u drugoj godini slijedi porast u posljednjoj godini. Financijske aktivnosti su nešto ekonomičnije jer vrijednost pokazatelja doseže gotovo 2, osim u 2022. kada ekonomičnost financiranja pada ispod 1, tj. na 0,55.

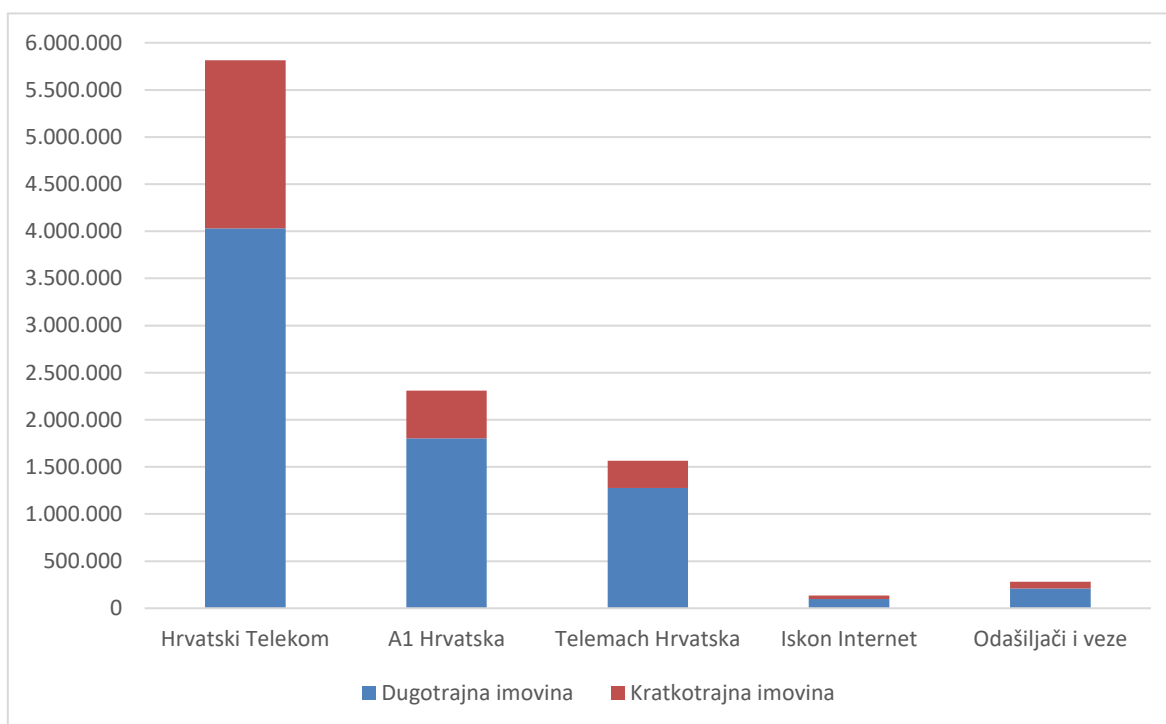
Bruto marža profita je na prihvatljivim razinama, premda je u padu. U 2021. god. se ostvaruje 20,29% prinosa na ukupne prihode. Neto rentabilnost imovine je manje intenzivna te opada, a 2021. je iznosila 7,10%. Rentabilnost vlastitog kapitala je prvotno u padu, a u zadnjoj godini se počinje povećavati. Najveća je u 2021. god. kada iznosi 8,33%. Financijska poluga djeluje u svakoj godini te se stoga poduzeće zadužuje po povoljnim kamatama.

6. Komparativna analiza poslovanja odabranih telekomunikacijskih poduzeća

U ovom se poglavlju, na temelju pojedinačnih analiza petero odabranih poduzeća, provodi njihova usporedba. U odnos se stavljaju njihove imovine i izvori imovine, ostvareni ukupni prihodi, ukupni rashodi i dobiti, odnosno gubitci, te financijski pokazatelji za razdoblje od 2021. do 2023. godine.

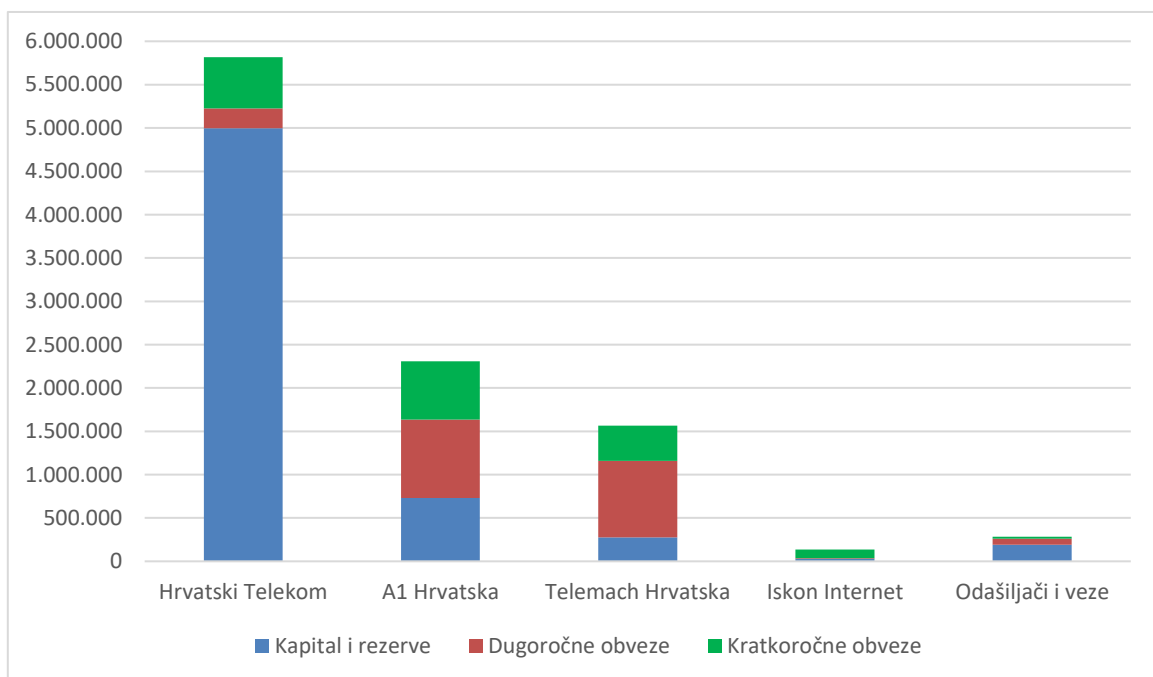
6.1. Komparativna analiza imovine i izvora imovine

U nastavku su na grafičkim prikazima predloženi iznosi imovine i izvora imovine za svako poduzeće kroz promatrani period, točnije prikazane su stavke kratkotrajne i dugotrajne imovine te kapital i rezerve, dugoročne i kratkoročne obveze.

Slika 2. Usporedba imovine svih poduzeća za cijelo promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Na slici 2 su predočene stavke dugotrajne i kratkotrajne imovine za cijelo promatrano razdoblje. Primjetno je kako u strukturi imovine svih poduzeća prevladava dugotrajna imovina naspram kratkotrajne, što je uobičajeno jer se radi o poduzećima iz uslužne djelatnosti. Uočljivo je i kako poduzeće Hrvatski Telekom raspolaže s daleko najviše dugotrajne imovine i to preko 4.000.000 tisuće eura (4 milijardi eura). Najmanje dugotrajne imovine posjeduje poduzeće Iskon Internet i to nešto manje od 100.000 tisuća eura. S druge strane, najveću kratkotrajnu imovinu ponovno posjeduje Hrvatski Telekom u vrijednosti 1.783.187 tisuća eura, dok Iskon Internet posjeduje najmanje kratkotrajne imovine od 37.429 tis. eura.

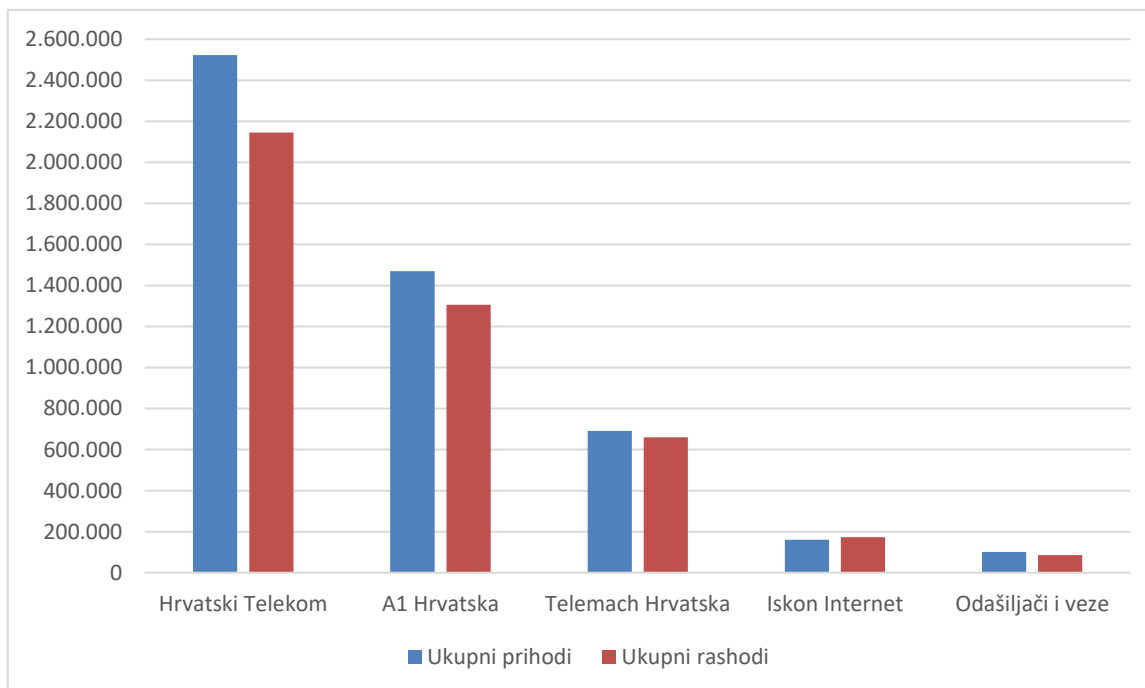

Slika 2. Usporedba izvora imovine svih poduzeća za cijelo promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Na slici 3 su predočene stavke kapitala i rezervi te dugoročne i kratkoročne obveze za sveukupni promatrani period. Strukture pasiva poduzeća Hrvatski Telekom i Odašiljači i veze su najpovoljnije jer u njihovim izvorima imovine prevladavaju kapital i rezerve. Dakle, svoje obveze u najvećoj mjeri financiraju vlastitim sredstvima. Poduzeća A1 Hrvatska i Telemach Hrvatska u svojim pasivama imaju najviše dugoročnih obveza, pritom A1 ima najmanje vlastitih sredstava, a Telemach najmanje kratkoročnih obveza. Iz navedenog se može zaključiti kako se oba poduzeća, a naročito A1, primarno financiraju iz tuđih izvora. Iskon Internet pak ima najviše kratkoročnih obveza, a najmanje onih dugoročnih.

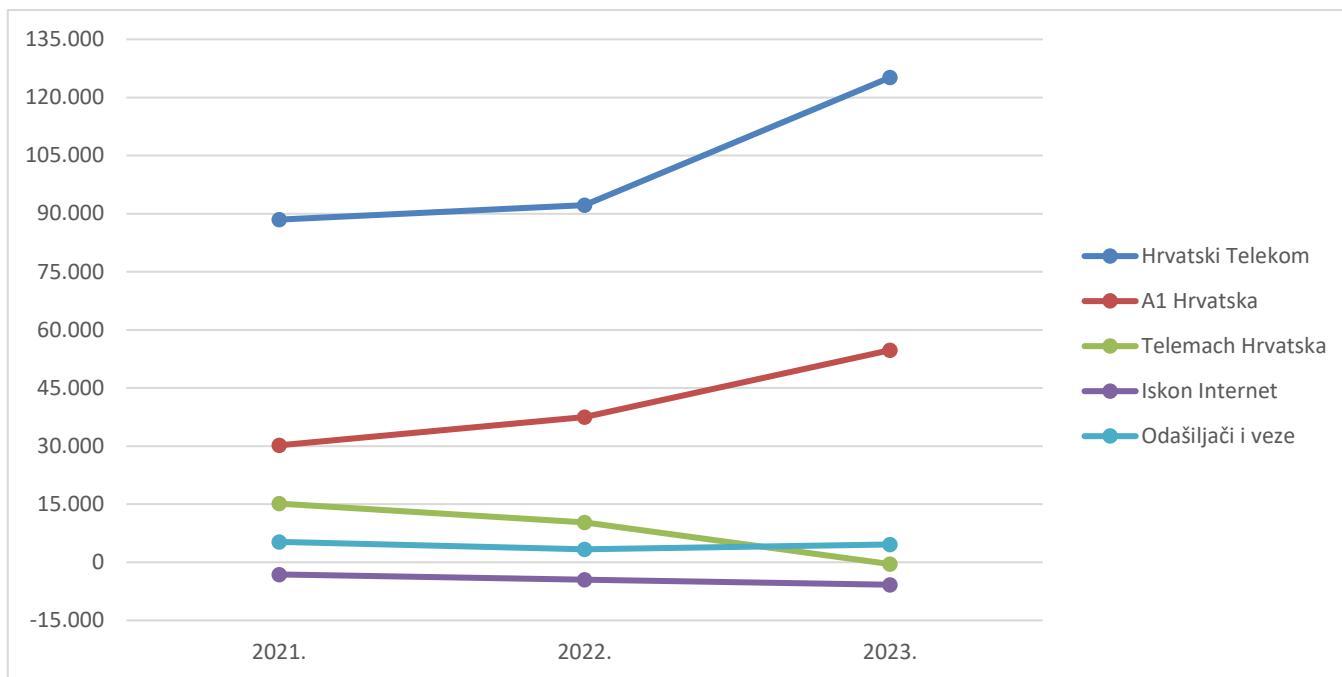
6.2. Komparativna analiza ostvarenih prihoda, rashoda i dobiti

U nastavku su na grafičkim prikazima za svako poduzeće predloženi iznosi sveukupnih prihoda i rashoda kroz promatrano razdoblje te ostvarene neto dobiti ili gubitci.

Slika 3. Usporedba ukupnih prihoda i rashoda svih poduzeća za cijelo promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Na slici 4 su predložene stavke ukupnih prihoda i rashoda za cijelo promatrano razdoblje. Vidljivo je kako je poduzeće Hrvatski Telekom ostvarilo najviše prihoda u iznosu od preko 2.500.000 tisuća eura, a i najviše rashoda od 2.145.518 tisuća eura. Najmanje ukupne prihode je ostvarilo poduzeće Odašiljači i veze od 101.819 tis. eura, kao i najmanje ukupne rashode i to od 85.659 tis. eura. Iskon Internet jedino je od analiziranih poduzeća koje je realiziralo više rashoda nego prihoda.

Slika 4. Usporedba ostvarenih neto dobiti/gubitaka svih poduzeća za svaku godinu (Izvor: izrada autorice prema <https://rqfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

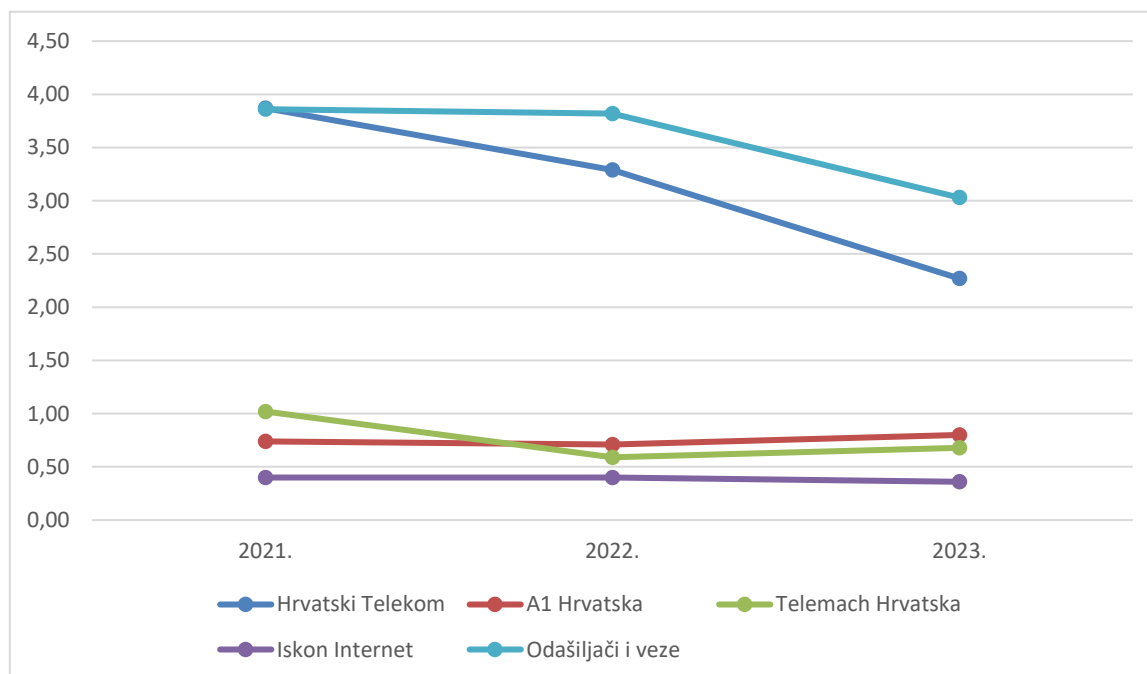
Na slici 5 su predočene neto dobiti, odnosno gubitci kroz godine za svako poduzeće. Primjećuje se kako Hrvatski Telekom u svakoj godini ostvaruje najveću neto dobit, koja u 2023. značajnije raste do preko 125.000 tis. eura. Povećanje neto dobiti je u istoj godini imalo i poduzeće A1 Hrvatska, no ona je daleko manja od dobiti Hrvatskog Telekoma. Za razliku od prethodna dva društva, Telemach Hrvatska u 2023. doživljava pad, odnosno poslovalo je s gubitkom. Najmanju neto dobit u sve tri godine postiglo je poduzeće Odašiljači i veze, no ona se u zadnjoj godini ipak povećava. Iskon Internet jedino je društvo koje je u svakoj godini poslovalo s gubitkom, koji protekom godina postaje sve naglašeniji.

6.3. Komparativna analiza financijskih pokazatelja

U nastavku su proanalizirani i komparirani pokazatelji svih poduzeća kroz trogodišnje razdoblje. Pritom je, pomoću grafikona, prikazan po jedan pokazatelj iz svake skupine pokazatelja sigurnosti i uspješnosti poslovanja kao njihovi predstavnici.

Koeficijenti ubrzanе likvidnosti za Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze se nalaze iznad vrijednosti jedan kroz čitavo razdoblje. Ubrzana likvidnost za Iskon Internet je u blagom padu, a za poduzeća A1 Hrvatska i Telemach Hrvatska u porastu u 2023. godini. Koeficijent financijske stabilnosti je u svakoj godini najveći, a time i najgori, za poduzeće Iskon Internet te je u značajnom porastu. Približno iste, a ujedno i najmanje vrijednosti istog pokazatelja kroz cijelo razdoblje imaju Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze.

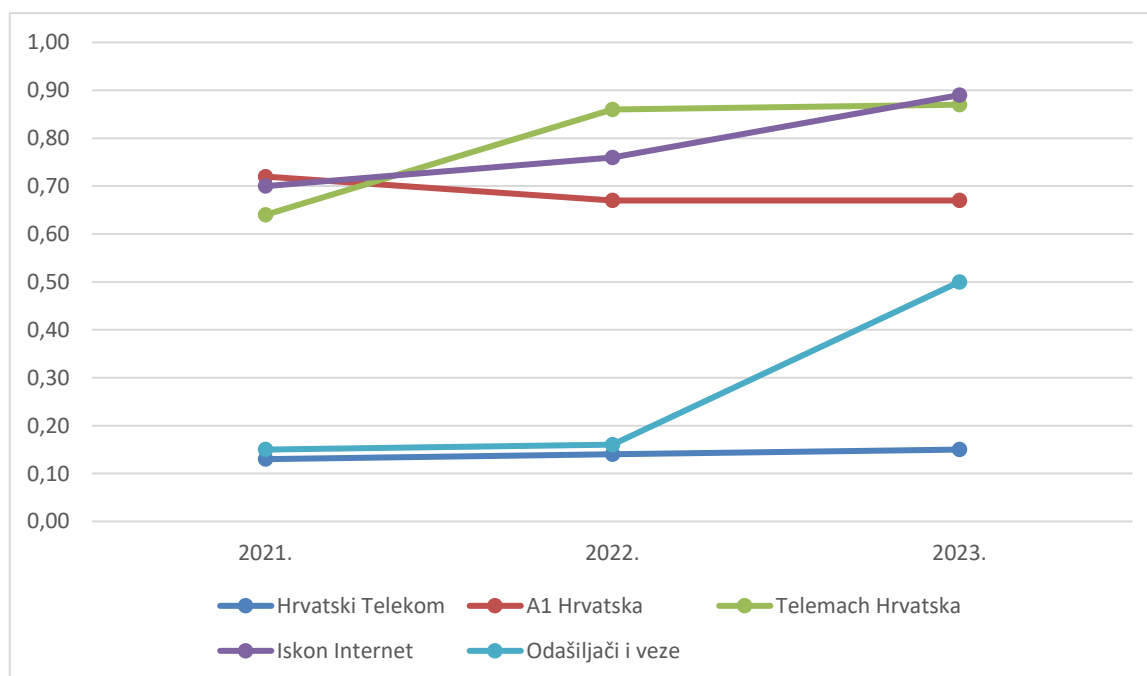
Na slici 6 prikazana je komparacija koeficijenta tekuće likvidnosti svih poduzeća od 2021. do 2023. godine, a u svrhu najboljeg predočavanja likvidnosti poduzeća. Primjećuje se kako poduzeća Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze imaju najveće vrijednosti tijekom čitavog perioda, usprkos tome što se koeficijent za oba poduzeća u 2023. znatno smanjio. Za razliku od njih, koeficijent za Telemach Hrvatska je na razini od oko jedan u 2021. godini, nakon čega počinje s opadanjem. Koeficijent se za A1 Hrvatska povećava u zadnjoj godini, no svejedno poduzeće ne može podmiriti svoje tekuće obveze tijekom čitavog perioda. Najmanji koeficijent likvidnosti za svaku godinu ima Iskon Internet, koji se održava na približno istoj razini.

Slika 5. Usporedba koeficijenta tekuće likvidnosti svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Poduzeća Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze se u prve dvije godine najviše od svih financiraju iz vlastitih izvora, dok HT s navedenim nastavlja i u trećoj godini. Kao i za poduzeće Odašiljači i veze, isti koeficijent je u padu i za Iskon Internet i Telemach, dok za A1 stagnira. Svoje troškove kamata mogu pokrivati gotovo sva poduzeća, osobito Odašiljači i veze, dok to ni u jednoj godini ne može Iskon Internet. Najdulje vrijeme potrebno da podmiri sve svoje obveze ima Telemach, a najmanje Hrvatski Telekom.

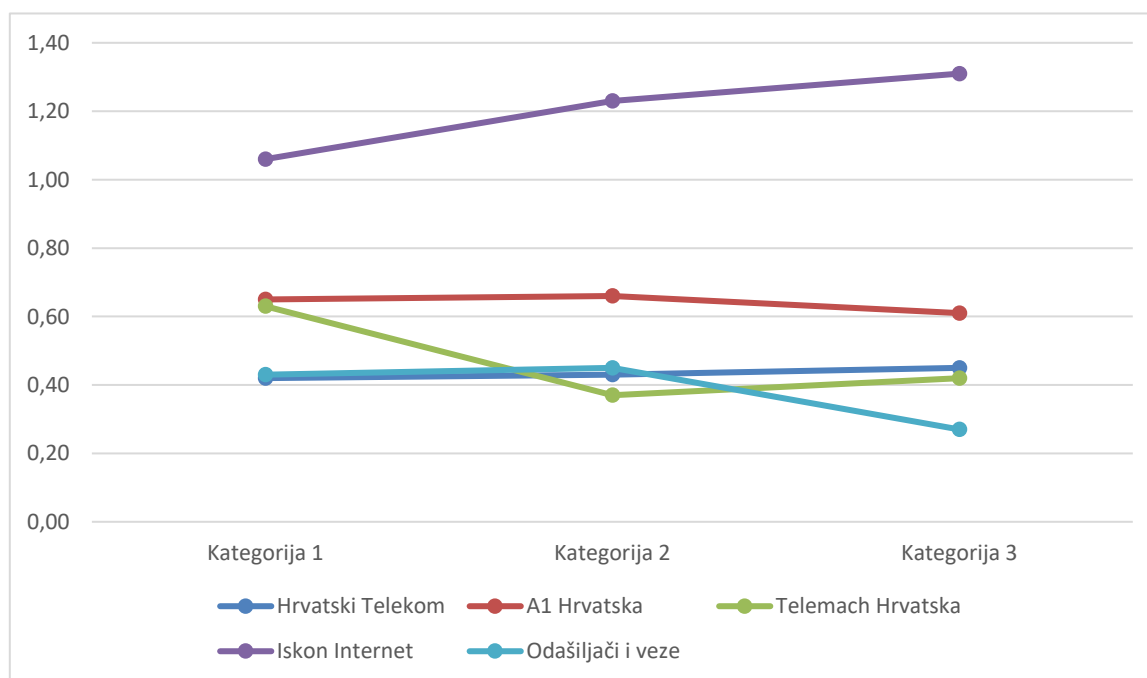
Na slici 7 prikazana je komparacija koeficijenta zaduženosti svih poduzeća od 2021. do 2023. godine kao najrelevantnijeg pokazatelja za njegovu skupinu. Najmanje vrijednosti ovog pokazatelja kroz cijelo razdoblje imaju poduzeća Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze, tj. najmanje financiraju svoje poslovanje tuđim sredstvima te su time i najmanje zaduženi. Poduzeće A1 Hrvatska je u 2021. godini imalo najveći koeficijent zaduženosti, no u idućim godinama je on u padu. Istovremeno, koeficijent je za Telemach Hrvatska i Iskon Internet nakon iste godine u porastu. U 2022. je tako najzaduženije poduzeće bilo Telemach Hrvatska, a godinu nakon Iskon Internet.

Slika 6. Usporedba koeficijenta zaduženosti svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Svoju kratkotrajnu imovinu najviše okreće poduzeće Iskon Internet, a najmanje Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze. Koeficijent obrtaja kratkoročnih potraživanja je ponovno najveći za Iskon Internet, dok je generalno najmanji kod Telemacha. Najdulje vrijeme potrebno da se naplate potraživanja od kupaca imaju Hrvatski Telekom i Telemach te se njihovo trajanje naplate ne spušta ispod 100 dana, dok najbržu naplatu potraživanja ima Iskon Internet.

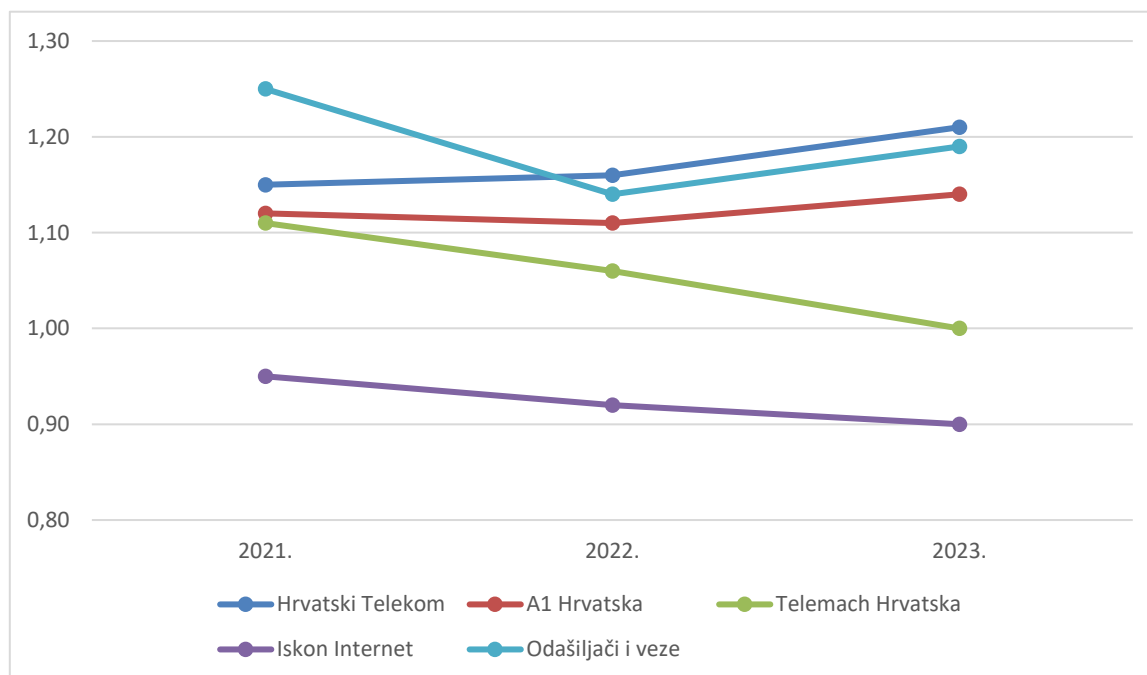
Na slici 8 prikazana je komparacija koeficijenta obrtaja ukupne imovine svih poduzeća od 2021. do 2023. godine. Svoju ukupnu imovinu unutar svake godine najviše puta okrene Iskon Internet, pri čemu se vrijednosti nikad ne spuštaju ispod jedan. Pad ovog koeficijenta bilježe A1 Hrvatska te Odašiljači i veze, dok je za Hrvatski Telekom i Telemach u laganom porastu. U 2023. god. je najmanji koeficijent imalo poduzeće Odašiljači i veze, konkretno 0,27, što je najmanja vrijednost ovog pokazatelja uopće.

Slika 7. Usporedba koeficijenta obrtaja ukupne imovine svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Poslovne aktivnosti su za sva poduzeća ekonomična, osim za Iskon Internet. Pritom pad ekonomičnosti u 2022. bilježi svako poduzeće, jedino je kod Hrvatskog Telekoma u porastu. Godinu nakon ponovno dolazi do porasta vrijednosti, osim kod Iskon Interneta i Telemacha. Najveću ekonomičnost financijskih aktivnosti ima poduzeće Odašiljači i veze, a najmanju Telemach. Odašiljači i veze su jedini koji ostvaruju najveću ekonomičnost preko financijskih aktivnosti, dok je ona za ostala poduzeća veća za poslovne aktivnosti.

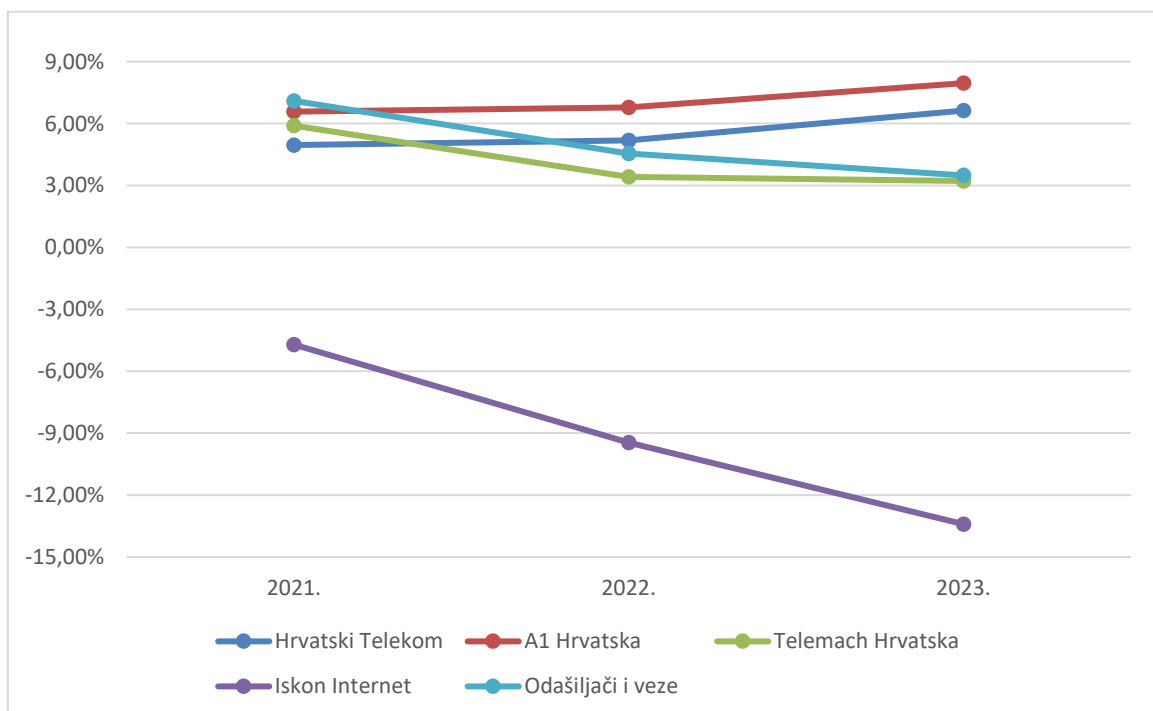
Na slici 9 prikazana je komparacija ekonomičnosti ukupnog poslovanja svih poduzeća od 2021. do 2023. godine. Ekonomičnost ukupnog poslovanja ostvaruju sva poduzeća tijekom čitavog razdoblja. Iznimka je Iskon Internet, čiji je pokazatelj ispod vrijednosti jedan te je u opadanju. U 2021. najveću ekonomičnost ostvaruje poduzeće Odašiljači i veze, a u naredne dvije godine je to Hrvatski Telekom. Nakon 2022. se ekonomičnost povećava za HT, Odašiljači i veze te A1, a za preostala poduzeća se smanjuje.

Slika 8. Usporedba ekonomičnosti ukupnog poslovanja svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

Najveću bruto maržu profita u prvoj promatranoj godini ima poduzeće Odašiljači i veze, nakon čega za ostatak razdoblja prednost preuzima Hrvatski Telekom. Za poduzeće Telemach pokazatelj je u padu, a osobito za Iskon Internet čija je bruto marža konstantno negativna. Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE) u svakoj je godini najveća za A1 Hrvatska. Hrvatski Telekom bilježi njegov rast, dok je za Telemach rentabilnost u padu. Najmanju rentabilnost kapitala kroz čitav period ima ponovno Iskon Internet sa sve izraženijim negativnim vrijednostima. Kod svih poduzeća djeluje financijska poluga, osim za Iskon te za Telemach u 2023. godini.

Na slici 10 prikazana je komparacija neto rentabilnosti imovine (ROA) svih poduzeća od 2021. do 2023. godine. Vrijednosti ovog pokazatelja su kroz cijelo razdoblje pozitivna za sva poduzeća, uz iznimku Iskon Interneta. Ono ostvaruje najmanju rentabilnost imovine, koja je i u neprekidnom padu. Najveću vrijednost pokazatelja u 2021. ostvaruje OIV, a iduće dvije godine je na prvom mjestu A1 Hrvatska. A1 Hrvatska i Hrvatski Telekom jedini pokazuju trend rasta profitabilnosti imovine.

Slika 9. Usporedba neto rentabilnosti imovine svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema <https://rqfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d>)

7. Zaključak

Postavljeni cilj ovog završnog rada bio je determinirati posluju li odabrana telekomunikacijska poduzeća sigurno i uspješno u razdoblju od 2021. do 2023. godine. Za potrebe istog napravljene su njihove horizontalne i vertikalne analize bilanca i računa dobiti i gubitaka te su izračunati financijski pokazatelji iz pet skupina.

Promatrajući horizontalnu i vertikalnu analizu bilanca, dugotrajna i kratkotrajna imovina raste za poduzeća A1 Hrvatska i Telemach Hrvatska, Iskon Internet bilježi njihov pad, a kod ostalih poduzeća je prisutna volatilnost. Kapital i rezerve su u porastu za A1 i OIV, a kod Telemacha i Iskona se smanjuju. Zatim, ukupne obveze se povećavaju za Hrvatski Telekom, Telemach te Odašiljači i veze, dok obveze kod ostalih variraju. Horizontalnom i vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka, može se utvrditi kako ukupni prihodi rastu za sva poduzeća osim za Iskon Internet, dok se ukupni rashodi povećavaju kod svih. Također, Iskon je jedino poduzeće koje je tijekom cijelog razdoblja poslovalo s gubitkom, dok je Telemach imao gubitak samo u 2023. godini.

Na temelju svih pokazatelja likvidnosti, jedina poduzeća koja su poslovala likvidno su Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze, i to tijekom čitavog promatranog razdoblja. Kod ostalih poduzeća razine nelikvidnosti variraju. Poduzeća s najvećom zaduženošću su Telemach i Iskon. Pritom sva poduzeća bilježe rast zaduženosti, osim A1 Hrvatska, gdje ona stagnira. Iskon Internet tako jedini ne može pokriti svoje troškove kamata. S druge strane, Iskon najefikasnije upravlja svojom imovinom te se aktivnost povećava. Poduzeće ima i najkraće trajanje naplate potraživanja od kupaca, a ono je najdulje kod HT-a i Telemacha. Najekonomičnije posluju Odašiljači i veze i Hrvatski Telekom, a poduzeće Iskon posluje i neekonomično i neprofitabilno. A1 Hrvatska posluje s najvećom profitabilnošću, koja je u porastu, dok se profitabilnost smanjuje kod Telemacha.

Može se zaključiti kako Hrvatski Telekom te Odašiljači i veze posluju i sigurno i uspješno tijekom cijelog trogodišnjeg perioda. Poduzeća A1 Hrvatska i Telemach Hrvatska posluju nesigurno, ali uspješno, uz iznimku 2023. godine kada je uspješnost Telemacha bila bitno manja od prethodne dvije godine. Poslovanje Iskon Interneta je nesigurno i neuspješno te je protekom godina zamjetno pogoršanje.

Popis literature

Knjige:

1. Bešvir, B. (2008). Kako čitati i analizirati financijske izvještaje. Zagreb: RRIF-plus
2. Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016). *Računovodstvo I. Računovodstvo za neračunovođe*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
3. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2021). *Analiza financijskih izvještaja* (5. izdanje). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Izvori s Interneta:

4. A1 Hrvatska (bez dat.). *Tko smo mi*. Preuzeto 27.2.2024. s [https://www.a1.hr/tko-smo-mi/upoznaj nas](https://www.a1.hr/tko-smo-mi/upoznaj-nas)
5. e-Obrt (bez dat.). *NKD 2007 S OBJAŠNJENJIMA*. Preuzeto 25.6.2024. s https://e-obrt.gov.hr/dokumenti/nkd2007_s_objasnjenjima.pdf
6. FINA (2021.-2023.). *RGFI-javna objava A1 Hrvatska d.o.o.* Preuzeto 28.6.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
7. FINA (2021.-2023.). *RGFI-javna objava HT d.d.* Preuzeto 28.6.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
8. FINA (2021.-2023.). *RGFI-javna objava ISKON Internet d.d.* Preuzeto 28.6.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
9. FINA (2021.-2023.). *RGFI-javna objava Odašiljači i veze d.o.o.* Preuzeto 28.6.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
10. FINA (2021.-2023.). *RGFI-javna objava Telemach Hrvatska d.o.o.* Preuzeto 28.6.2024. s <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
11. Hrvatski Telekom (bez dat.). *Članice HT Grupe*. Preuzeto 27.2.2024. s <https://www.hrvatskitelekom.hr/ht-grupa/o-nama/clanice-ht-grupe>
12. OIV (bez dat.). *O nama*. Preuzeto 27.2.2024. s <https://oiv.hr/hr/o-nama/osnovni-podaci-i-djelatnost/>
13. Sektorske analize (2023). *Telekomunikacije*. Preuzeto 25.6.2024. s https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/serijske-publikacije/sektorske-analize/SA_telekomunikacije-23.pdf
14. telekomunikacije. (2007). U *Tehnički leksikon, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Preuzeto 25.6.2024. s <https://tehnicki.lzmk.hr/clanak/telekomunikacije>
15. telekomunikacije. (2013-2024). U *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Preuzeto 25.6.2024. s <https://enciklopedija.hr/clanak/telekomunikacije>
16. Telemach Hrvatska (bez dat.). *O nama*. Preuzeto 27.2.2024. s <https://telemach.hr/o-nama>

Popis slika

Slika 1. Izvorni indeksi prometa telekomunikacija od siječnja 2021. do prosinca 2023. godine (Izvor: https://stsbaza.dzs.hr)	6
Slika 3. Usporedba izvora imovine svih poduzeća za cijelo promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	45
Slika 4. Usporedba ukupnih prihoda i rashoda svih poduzeća za cijelo promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	46
Slika 5. Usporedba ostvarenih neto dobiti/gubitaka svih poduzeća za svaku godinu (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	47
Slika 6. Usporedba koeficijenta tekuće likvidnosti svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	48
Slika 7. Usporedba koeficijenta zaduženosti svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	49
Slika 8. Usporedba koeficijenta obrtaja ukupne imovine svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	50
Slika 9. Usporedba ekonomičnosti ukupnog poslovanja svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	51
Slika 10. Usporedba neto rentabilnosti imovine svih poduzeća kroz promatrano razdoblje (Izvor: izrada autorice prema https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.d)	52

Popis tablica

Tablica 1. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Hrvatski Telekom d.d.	10
Tablica 2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća A1 Hrvatska d.o.o. ...	12
Tablica 3. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.	14
Tablica 4. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Iskon Internet d.d.	16
Tablica 5. Horizontalna i vertikalna analiza bilance poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.	18
Tablica 6. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Hrvatski Telekom d.d.....	21
Tablica 7. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.	23
Tablica 8. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.	25
Tablica 9. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Iskon Internet d.d.	27
Tablica 10. Horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.	29
Tablica 11. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Hrvatski Telekom d.d.	32
Tablica 12. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.	33
Tablica 13. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o. .	34
Tablica 14. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Iskon Internet d.d.	36
Tablica 15. Pokazatelji sigurnosti poslovanja poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.	37
Tablica 16. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Hrvatski Telekom d.d.	39
Tablica 17. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća A1 Hrvatska d.o.o.	40
Tablica 18. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Telemach Hrvatska d.o.o.	41
Tablica 19. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Iskon Internet d.d.....	42
Tablica 20. Pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća Odašiljači i veze d.o.o.....	43